

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

1. Agenda

Agendapunten

1. Opening	
2. Verslag DB-vergadering 22 juni 2022	Informeren
3. Verslag AB-vergadering 01 juli 2022	Besluiten
4. Verslag DB-vergadering 29 september 2022	Informeren
5. Poststukken en mededelingen	Informeren
6. Turap 2022 en Begrotingswijziging 2022.2	Besluiten
7. Contract accountant	Besluiten
8. Normenkader 2022	Besluiten
9. Inflatie versus indexatie	Informeren
10. Nieuwe motor milieuboot MK 2	Besluiten
11. Pilot 2 Húskes	Besluiten
12. Rondvraag	
13. Sluiting	

Rond 11.00 is er een presentatie Dagrecreatieve netwerken gegeven door de heer Floriaan Zwart, directeur VVV Waterland van Friesland.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

2. Verslag DB-vergadering 2 juni 2022

Datum: Donderdag 2 juni 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Kantoor Marrekrite (Lytse Súdein 12, Uitwellingerga)

Voorzitter:	Mevrouw Fokkens	Provincie Fryslân
Notulist:	Mevrouw de Jong- Plantinga	Officemanager Marrekrite
Aanwezig:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
	De heer Veltman	Gemeente De Fryske Marren
	De heer Arendz	Gemeente Waadhoeke
	Mevrouw de Groot	Plaatsvervangend directeur (Coördinator Land)
	De heer De Jong	Financieel adviseur Marrekrite
Afwezig (mk):	De heer Keizer	Gemeente Noardeast-Fryslân
	De heer Rietman	Gemeente Súdwest-Fryslân
	De heer Touwen	Directeur Marrekrite

1. Opening

Voorzitter Fokkens opent de vergadering om 10.10 uur en heet iedereen welkom. De heer Arendz (Gemeente Waadhoeke) wordt extra welkom geheten bij zijn eerste MK vergadering. Er volgt een voorstelronde. Vervolgens wordt de samenstelling van het DB - naar aanleiding van de gemeenteraadverkiezingen – besproken. Opgemerkt wordt dat de heer Arendz tijdens deze vergadering geen beslissingsbevoegdheid heeft. Nieuwe DB-leden moeten formeel door het AB worden benoemd.

Mevrouw Fokkens spreekt de wens uit - vanwege de continuïteit – om de heer Jonkman te behouden als lid va het DB. De heer Jonkman geeft aan na te zullen gaan of dit mogelijk is.

De punten 10 en 11 op agenda worden aangepast van de status “informereren” naar “besluiten”.

2. Verslag DB-vergadering 17 februari 2022

Mevrouw Fokkens vraagt of de beschreven gedachtewisseling over het wel of niet uitkeren van het resultaat over 2021 (pagina 5) niet reeds een definitief besluit was?

De heer De Jong geeft als reactie dat dit niet het geval was. Daarnaast benoemt de heer De Jong, naar aanleiding van het DB-verslag, dat we een nieuwe accountant hebben gevonden, namelijk Eshuis Accountants en Adviseurs. De communicatie met deze organisatie is duidelijk en transparant en er wordt geen meerwerk berekend. De heer Jonkman kent Eshuis en heeft positieve ervaring met deze accountants. Tevens meldt de heer De Jong dat inmiddels is afgesproken dat gemeente SWF een interne controle van de financiën zal doen. Er wordt verwezen naar de te behandelen Actielijst (agendapunt 4) waar deze zaken worden vermeld.

Mevrouw Fokkens vraagt of voortaan de actielijst samen of direct na verslag behandeld kan worden.

Actie

- Tijdens volgende DB-vergaderingen de actielijst samen met, of direct na, de verslagen bespreken. A-254

Besluit

- Het bestuur stelt het verslag van de DB-vergadering van 17 februari 2022 vast. B-350

3. Poststukken en mededelingen

Ingekomen en uitgegane stukken

Ingekomen: 29/04/22: brief VNG/IPO/Min BZK/Unie van Waterschappen m.b.t. Implementatie Wet open overheid (bijlage 3.1). Er zijn geen opmerkingen over deze brief.

Mededelingen (mondeling toegelicht)

Factsheet ANWB onderzoek Recreatief Fietsen (bijlage 3.2)

De getoonde resultaten zijn onderdeel van de Kwaliteitsmonitor waaruit blijkt dat het Friese fietsknooppuntennetwerk landelijk het hoogste scoort. Het bestuur is hier blij mee.

Mevrouw De Groot merkt op dat de andere regio's het ook steeds beter doen. Drenthe was altijd al sterk, maar wordt nog steeds sterker. We moeten actief en alert zijn om de beste te blijven.

21 juni 2022 presentatie resultaten Kwaliteitsmonitor Fietsregio's van het Landelijk Fietsplatform

Bij het vorige punt reeds besproken.

Herdruk wandelkaart deel 2 en 3

De herdruk is bijna klaar.

Wimpelopbrengst 2021

De opbrengst van de wimpelverkoop in 2021 bedraagt € 181.993 Dit is opnieuw meer dan in het voorgaande jaar. Er is voor gekozen deze opbrengst te 'besteden' aan de herbouw van de damwand PR25B (Rengerspole), de realisatie van de 2 nieuwe steigers in de nieuwe doorvaart bij De Burd (PR51J/I) en de vervanging van de FL39 (steiger) in de Bolwarderfeart. Het kleine restant wat dan nog overblijft, gaat naar de algemene middelen. Het bestuur toont zich tevreden met deze resultaten.

Afscheid DB op 8 juli

Deze datum is inmiddels bekend bij de oud DB-leden. Het programma is ook bekend. We gaan onder leiding van de heer Veltman vanuit Elahuizen zeilen naar de LHP en aansluitend dineren.

4. Actielijst

Er wordt gestart met het bespreken van de afgeronde acties. Mevrouw Fokkens benoemt de afspraak met Wetterskip die is geweest. Afsproken is een vervolgspraak te maken met de SKS, maar het plannen hiervan is nog niet gelukt. Ze verzoekt dit te doen in het kader van de PR van de Húskes. De overige afgeronde acties zijn besproken en mogen van de lijst.

Met betrekking tot openstaande acties, een aantal zaken hiervan is reeds aan de orde geweest tijdens de eerdere bespreking van DB verslag van 17 februari (agendapunt 2) en de mededelingen (punt 3). Een voorstel voor een nieuwe wimpelprijs wordt tijdens een van de volgende DB-vergaderingen besproken.

Mevrouw Fokkens vraagt of we in de actielijst in een extra kolom "de planning" kunnen toevoegen.

Actie

- Afspraak WF, SKS + Lourens checken/ inplannen. A-255
- Planning in de actielijst in een extra kolom toevoegen. A-256

5. Aantrekken langlopende geldlening

De heer De Jong licht de gang van zaken toe rondom het besluit om € 4 miljoen lenen, in plaats van de volledige benodigde € 8 miljoen. Hij roept daarbij in herinnering, dat voor het aantrekken van de verdere financiering in de komende jaren, een aanpassing van de GR vereist is. De hiervoor benodigde stukken zijn gereed en zullen na akkoord van het AB naar de deelnemers worden verzonden.

In februari was de ontwikkeling van de rente licht opwaarts (tussen de 0 en 1%), maar met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne zijn de kaarten duidelijk anders geschud. Een rente van 1,83% voor een periode van 30 jaar was op dat moment niet voor te stellen. We hebben de gesprekken met Súdwest-Fryslân geïntensiveerd, wat uiteindelijk heeft geresulteerd in dit – gezien de huidige markt - gunstige voorstel. Een week eerder was de rente nog ruimschoots boven 2%.

De impact hiervan op de begroting is veel forser dan eerder geanticipeerd. Daarom is besloten niet een lening van € 8 miljoen aan te trekken, maar nu eerst € 4 miljoen. Op het moment dat aanvullende financiering nodig is, kijken we naar de actuele marktrente en nemen we overeenkomstige beslissingen omtrent het aantrekken van een geldlening, de hoogte en duur.

Besluit

- Het bestuur stemt in met de gekozen richting inzake het aantrekken van de langlopende leningen.

B-351

6. Bestemming resultaat 2021

Voorzitter Fokkens en de heren Jonkman en Veltman zijn akkoord om het AB voor te stellen:

1. Decharge te verlenen aan het DB voor het beheer van de GR gedurende 2021.
2. Het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen.
3. De Jaarstukken 2021 vast te stellen.
4. Van het onverdeelde rekeningsaldo 2021 ad. € 131.000 (€ 130.982):
 - a. Een bedrag van € 30.982 toe te voegen aan de algemene reserve.
 - b. Een bedrag ad. € 100.000 toe te voegen aan de Begroting 2022 ter dekking van de onderhoudskosten Húskes en de rentelasten voor aangetrokken geldleningen, te effectueren bij de Turap 2022.
5. Een bedrag van € 57.000 bij resultaatsbestemming te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van de kosten project Broeresleat/Snitser Mar en hiermee uitvoering te geven aan het bestuursbesluit hiervoor middelen beschikbaar te stellen.
6. Het als gevolg van de onttrekking aan de reserve het aanvullende saldo ad. € 57.000 bij resultaatsbestemming toe te voegen aan de algemene reserve.

Mevrouw Fokkens merkt hierbij op dat ze al heeft gecommuniceerd met GS dat het resultaat niet wordt uitgekeerd, dit zal ze intern oppakken.

Besluit

- Het voorstel Bestemming Resultaat 2021 wordt vastgesteld. B-352
-

7. Zienswijzen concept-Begroting 2023 & MJR 24-26

Mevrouw Fokkens vraagt of we gecommuniceerd hebben dat dezelfde vragen van gemeente Leeuwarden eerder reeds beantwoord zijn? De heer De Jong legt uit dat het ambtelijk besproken en uitgelegd is. Het is echter niet duidelijk of het bij de bestuurders ook goed aankomt, ook vanwege de huidige wisselingen n.a.v. de verkiezingen.

Mevrouw De Groot vult aan dat we naast de verstuurd bijlages we nu ook van gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân het bericht hebben ontvangen dat zij geen zienswijze indienen. De heer Veltman geeft in aanvulling hierop aan dat ook gemeente De Fryske Marren geen zienswijze indient.

Besluit

- De voorgelegde concept-reactie aan de gemeente Leeuwarden kan namens het DB aan het AB worden voorgelegd. B-353
-

8. Wijziging concept-Begroting 2023 & MJR 24-26

Na een korte discussie stemt het DB in met de stukken.

Besluit

- Het DB stemt in met de voorgestelde wijzigingen van de concept-Begroting 2023 & MJR 24-26. B-354
- De wijzigingen op de conceptbegroting en meerjarenraming kunnen aan het AB ter besluitvorming worden voorgelegd. B-355

9. Overgangsregeling verhuizing

Naar aanleiding van dit voorstel vraagt mevrouw Fokkens hoe het werken vanuit Uitwellingerga bevalt. Mevrouw De Groot antwoordt dat het niet alleen erg praktisch en efficiënt is om nu het kantoor, de opslag e.d. bij elkaar te hebben, maar dat het werken vanaf één locatie met het gehele team ook erg fijn is. We treffen nu de buitendienst-collega's veel vaker dan voorheen in Leeuwarden.

Mevrouw De Groot toe hoe de voorliggende regeling tot stand is gekomen. Met kennis en ondersteuning vanuit de provincie Fryslân is gekeken naar vergelijkbare organisaties die in het verleden van standplaats gewisseld zijn. Daar waren vaak zeer royale regelingen getroffen, wij kozen voor een kortlopende en praktische regeling.

Er zijn geen op- of aanmerkingen over de regeling, deze mag als volgt worden uitgevoerd:

- In 2022 (vanaf 23 maart – 31 december) de extra reistijd voor 100% compenseren.
- In 2023 de extra reistijd voor 50% compenseren.
- Per 31 december 2023 wordt de overgangsregeling beëindigd.

Besluit

- De overgangsregeling in het kader van de verhuizing kan volgens het voorstel worden uitgevoerd.

B-356

10. Samenstelling en installatie nieuw bestuur

Mevrouw Fokkens vraagt wat gebeurt er als alle formaties tijdens het komende AB nog niet rond zijn. De heer Veltman geeft aan dat dan de oude wethouders in het bestuur blijven. Mevrouw De Groot bevestigt dit en leest het betreffende artikel uit de GR voor.

Mevrouw Fokkens herhaalt wat zij eerder aangaf, de wens om de positie van de heer Jonkman in het DB te behouden. Mevrouw De Groot kijkt dit terplekke na en constateert dat in de GR geen maximale termijn wordt genoemd.

De heer Jonkman geeft aan dat hij in het DB zit namens een aantal gemeenten in zuidoost-Fryslân. Een wethouder uit een andere "zuidoost-gemeente" gemeente zou zijn plaats in principe kunnen innemen, aangezien wordt gehecht aan roulatie. Hij begrijpt dat, nu we zoveel nieuwe mensen in het bestuur krijgen, continuïteit ook een belangrijk aspect is geworden. Hij zegt toe de gevoelens hieromtrent de peilen en in de volgende AB-vergadering (1 juli 2022) uitsluitel te geven.

De heer Jonkman geeft verder aan dat we het ook over de deelname van de gemeente Leeuwarden moeten hebben. Dat vereist het terugtrekken van één van de zittende gemeenten.

De heer Veltman geeft aan dat terugtrekken uit het DB erg gevoelig ligt in zijn gemeente.

De heer Jonkman zegt daarop toe eerst bij de gemeente Leeuwarden na te zullen gaan of er voldoende bestuurlijke belangstelling is om plaats te nemen in het Marrekrite DB.

Actie

- De heer Jonkman neemt contact op met de heer Reitsma (nieuwe wethouder in Leeuwarden).

A-257

11. Agenda AB-vergadering 1 juli 2022

Er zijn geen op- en/of aanmerkingen met betrekking tot de agenda.

Mevrouw De Groot vraagt of het een goed idee is om te starten met een presentatie over Recreatieschap Marrekrite? Mevrouw Fokkens speelt deze vraag door aan de heer Arendz. Naar zijn mening is een korte presentatie zeer wenselijk.

Actie

- Presentatie over MK toevoegen aan agenda AB-vergadering 1 juli 2022. A-258

Besluit

- Het DB gaat akkoord met de agenda voor de AB-vergadering op 1 juli aanstaande. B-357
-

12. Rondvraag

Mevrouw De Groot vraagt aandacht voor de bezuinigingen met betrekking tot het onderhoudsniveau van de provinciale vaarwegen, voor de bereikbaarheid van ons recreatie vaarwegennetwerk.

Mevrouw Fokkens reageert en geeft aan dat bezuinigingen helaas echt nodig zijn, daarom is ervoor gekozen het kwaliteitsniveau te verlagen van 7 naar 6, desondanks begrijpt zij de zorgen goed.

Er wordt doorgesproken over de verschillende classificaties van de vaarwegen en specifiek over het Polderhoofdkanaal in de gemeente Opsterland. De heer Veltman concludeert dat het zonde zou zijn als er geen rekening wordt gehouden met de tijdens het Friese Merenproject gedane investeringen.

13. Sluiting

Voorzitter Fokkens dankt ieder voor diens inbreng en sluit de vergadering om 11:11 uur.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

3. Verslag AB-vergadering 1 juli 2022

Datum: Vrijdag 1 juli 2022
Tijd: 10.00 – 11.30 uur
Locatie: Gemeentehuis Opsterland, Beetsterzwaag

Voorzitter:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
Notulist:	Mevrouw de Jong- Plantinga	Officemanager Marrekrite
Aanwezig:	Dhr. P. Schoute Mw. H. Rinkes Dhr. A. Reitsma Mevr. M. le Roy Dhr. M. Rietman Mw. G. Hoekstra De heer Arendz De heer Touwen De heer De Jong	Gemeente Harlingen Gemeente Heerenveen Gemeente Leeuwarden Gemeente Smallerland Gemeente Súdwest-Fryslân Gemeente Tytsjerksteradiel Gemeente Waadhoeke Directeur Marrekrite Financieel adviseur Marrekrite
Afwezig (mk):	Mevrouw Fokkens Dhr. J. Spoelstra Dhr. R. Kempenaar De heer Veltman Mevr. R. Slijver Dhr. R.T. Hoen	Provincie Fryslân Gemeente Achtkarspelen Gemeente Dantumadiel Gemeente De Fryske Marren Gemeente Noardeast-Fryslân Gemeente Weststellingwerf

1. Opening

Voorzitter Jonkman opent de vergadering om 10.02 uur en heet iedereen welkom. Hij geeft aan dat we in deze fase van coalitievorming nog met een mix van oude en nieuwe bestuurders aan tafel zitten. Mevrouw Hoekstra wordt in het bijzonder welkom geheten en bedankt voor haar aanwezigheid, aangezien zij zeer binnenkort afscheid neemt als wethouder. Wie het stokje van haar overneemt is nog niet duidelijk. Er volgt een korte voorstelronde. Om 10.07h sluit mevrouw Le Roy aan. Voorzitter Jonkman heet haar als oude bekende eveneens welkom. Een bijzonder welkom ook aan de heren Rietman, Reitsma en Arendz als nieuwe bestuursleden.

Voorzitter Jonkman constateert dat we met de komst van mevrouw Le Roy het vereiste quorum voor besluitvorming hebben behaald.

2. Welkom nieuwe bestuursleden en installatie DB

Voorzitter Jonkman geeft aan dat er elke 4 jaar een nieuw bestuur (AB en DB) wordt gevormd. In relatie hiertoe vraagt hij de heer Touwen de stukken kort toe te lichten.

De heer Touwen geeft aan dat de samenstelling van het DB in de afgelopen bestuursperioden langzaam is veranderd. In het verleden telde Marrekrite 23 deelnemers, maar door fusies en herindelingen is dat aantal stevig teruggebracht tot momenteel 14 deelnemers. Een gevolg hiervan is onder andere dat de grotere gemeenten min of meer standaard in het DB zitten, terwijl er vroeger met de kleinere gemeenten meer rolatie was.

Eerder is al eens aan de orde geweest of de gemeente Leeuwarden (als grote gemeente) niet ook in het DB zou moeten plaatsnemen. Dat zou echter een uitbreiding van het aantal zetels betekenen en op dat punt een aanpassing van de GR vragen. Bij monde van de heer Wassink, oud wethouder van de gemeente Leeuwarden, is toen aangegeven dat zo'n aanpassing niet nodig was, maar dat Leeuwarden met een volgende ronde graag mee zou denken over een positie in het DB.

Deze consulatie heeft plaatsgevonden. De heer Reitsma, huidig wethouder in gemeente Leeuwarden, heeft kenbaar gemaakt dat Leeuwarden graag zou toetreden tot het DB. De heer Touwen vervolgt dat dit altijd wat gevoelige onderwerpen zijn, want het liefst treedt geen van de grotere gemeenten terug uit het DB.

Toch is helder dat dit bij toerbeurt wel zal moeten, ten einde iedere grote gemeente de kans te geven om bepaalde periodes mee te besturen. In het huidige DB is hierover oriënterend gesproken. De gedachte was dat het, het meest passend is dat DFM, SWF en NEF hun zetels de komende periode behouden.

De heer Jonkman vult aan dat onze voorzitter, gedeputeerde Fokkens, hem daarnaast vanwege de continuïteit gevraagd heeft zijn zetel te behouden. Na overleg hierover in de regio Zuidoost Friesland is besloten dat gemeente Opsterland haar zetel behoudt en daarmee deze "landgemeenten regio" in het DB blijft vertegenwoordigen. Dat betekent dat gemeente Waadhoeke de komende periode weliswaar deel uitmaakt van het AB, maar niet van het DB.

De heer Arendz reageert dat hij dit jammer vindt, maar dat hij deze keuze tegelijk ook heel logisch vindt. De volgende periode is Waadhoeke er graag weer bij.

De heer Touwen dankt de heer Arendz voor zijn positieve opstelling en geeft aan dat het duidelijk is dat er voortaan tussen de "groten" gerouleerd moet worden, want het uitbreiden van 6 naar 7 DB-zetels lijkt ook niet de oplossing. Dan is het DB qua grote namelijk precies de helft van het AB (7 /14). Dat zijn geen verhoudingen waar we naartoe zouden moeten.

Besluit

- Het AB stemt ermee in om met de volgende deelnemers de komende periode het nieuwe DB te vormen:
Provincie Fryslân (voorzitter), Gemeente Opsterland (vicevoorzitter), Gemeente De Fryske Marren, Gemeente Leeuwarden, Gemeente Noardeast-Fryslân en Gemeente Súdwest-Fryslân **B-358**

3. Verslag DB-vergadering 7 oktober 2021

Geen op- of aanmerkingen. Het verslag wordt ter kennisgeving aangenomen.

4. Verslag AB-vergadering 18 november 2021

Geen op- of aanmerkingen.

Besluit

- Het verslag van de AB vergadering van 18 november 2021 wordt vastgesteld.

B-359

5. Verslag (extra) DB-vergadering 16 december 2021

Geen op- of aanmerkingen. Het verslag wordt ter kennisgeving aangenomen.

6. Verslag DB-vergadering 17 februari 2022

Geen op- of aanmerkingen. Het verslag wordt ter kennisgeving aangenomen.

7. Poststukken en mededelingen

De heer Jonkman geeft het woord aan de heer Touwen.

- **Stavaza vuilwater / Húskes**

De heer Touwen geeft als inleiding voor de nieuwe bestuursleden aan dat Marrekrite zich al jaren stevig inzet om het vuilwaterprobleem in de provincie te helpen oplossen, hoewel dit formeel geen taak voor ons is. Aanvankelijk waren we (met uiteindelijk landelijke bekendheid) enkele jaren actief met de Vuilwaterboot. De laatste jaren zijn we als vervolgproject actief aan het experimenteren met onze 3 Húskes. Deze beide projecten zijn door MK bedacht en tot uitvoering gebracht, maar waren niet mogelijk geweest zonder stevige extra bijdragen vanuit de provincie Fryslân.

Formeel is de pilot met de Húskes (al enkele jaren) afgerond en dus zouden deze drijvende zuiveringen het water niet meer op moeten. Strikt genomen heeft Marrekrite er ook geen geld voor. Echter, de watersport waardeert de voorzieningen zeer – met name ook de wc's die we hebben toegevoegd - en daarom heeft het DB besloten dat de Húskes, ondanks het feit dat er geen extra middelen vanuit de provincie meer beschikbaar zijn, toch ook in 2022 weer het water op zouden moeten. Met enige vertraging is dat gelukt. Ondertussen zoekt Marrekrite met deskundigen en betrokken partijen naar een goed vervolg op de pilot van de afgelopen jaren.

De heer Rietman vraagt of het misschien een idee is om de Húskes, met de door ons ontwikkelde innovatieve techniek, te vermarkten?

De heer Touwen dankt de heer Rietman voor deze gedachte en geeft aan dat er inderdaad veel interesse is vanuit andere watersportregio's in het land naar wat Fryslân op dit vlak allemaal doet. We zijn toch een beetje de gids. In de herfst gaan we met Noorderzylvest op pad en ook vanuit de Biesbosch en de Randmeren is herhaaldelijk geïnformeerd naar wat hier gebeurt. Wat het "vermarkten" in de zin van "middelen generen" betreft, dat is lastig. Onze kennis is met publiek geld ontwikkeld en dus in principe beschikbaar voor iedereen. Geld gaan we er dus niet meteen mee verdienen. Maar we zetten Fryslân wel stevig op de kaart als leidend watersport gebied en dat vertegenwoordigt ook waarde.

De heer Schoute vraagt wat de Húskes zo kwetsbaar maakt. De heer Touwen antwoordt dat de Húskes onbemand in het buitengebied liggen, wat controle op ondeugdelijk gebruik erg moeilijk maakt. Het gevolg is bijvoorbeeld dat er soms illegaal bilgewater (met daarin olie) in het biologische systeem wordt gepompt.

recreatieschap marrekrite

Mevrouw Rinkes benoemt dat de pilot dus erg succesvol was en vraagt naar het vervolg. De heer Touwen geeft aan dat dat wordt beschreven in het Vuilwaterplan Fryslân waaraan wij werken. Eerste versies van dit plan zijn al in verschillende gremia binnen de gemeenten en de provincie gedeeld, maar we werken nog aan een definitieve richting. Zoals wij er nu naar kijken zouden er op 12 Marrekrite “hotspots” Húskes moeten komen. Dit is aanvulling op een netwerk van 26 gemeentelijke loospunten aan de randen van de watersportkernen. Dit zorgt samen met de bestaande jachthavens voor een piramide van loospunten, die bestaat uit 3 lagen.

Mevrouw Rinkes vraagt wie er verantwoordelijk wordt voor de realisatie van deze vuilwaterinzamelpunten aan de randen van de watersportkernen, Marrekrite of de gemeenten? De heer Touwen antwoordt dat beide mogelijk is. Zowel qua realisatie als straks in het eigenlijke beheer zijn alle modellen nog denkbaar. We werken heel nauw en plezierig samen om tot de meest optimale uitkomst voor Fryslân als regio te komen. Gastvrijheid en waterkwaliteit staan voorop.

Mevrouw Le Roy vraagt of Wetterskip Fryslan (WF) ook meebetaalt aan de plannen?

De heer Touwen geeft aan dat hij samen met gedeputeerde Fokkens en de heer Jonkman onder meer met WF heeft gesproken en heeft afgetast welke rol het waterschap zou kunnen spelen. De uitkomst van dit overleg was weinig hoopvol. WF richt zich sterk op haar kerntaken. Meefinancieren lijkt geen optie.

Mevrouw Rinkes haakt hierop in en vraagt of er voor zo'n innovatief project geen mogelijkheden voor Europese subsidies zijn? De heer Touwen geeft aan dat dit inderdaad een idee is waar we in samenhang met de waterambassadeur (die dit project namens de gemeenten meedenkt) en onze technische adviseurs al naar kijken. Dat zijn forse trajecten, maar er liggen waarschijnlijk ook goede kansen.

Actie

- Mogelijkheden voor EU financiering / subsidies van het Vuilwaterplan meenemen in de planvorming **A-259**

▪ Visie Waterrecreatie provincie Fryslân

In het huidige collegeprogramma van provincie Fryslân is onder meer het ontwikkelen van een nieuwe Waterrecreatie Visie als project benoemd. Marrekrite heeft hierin de rol van “schipper”. Dat betekent dat wij het proces van enige afstand bewaken. Het is en blijft echter een provinciale opgave. Het doel is te komen tot een waterrecreatie visie tot 2050. Hierin wordt beschreven wat er in Fryslân staat te gebeuren en welke kansen dit biedt voor de recreatie op en om het water. De opdracht tot het samenstellen van deze visie is gegund aan advies- en ingenieursbureau Witteveen + Bos.

De heer Schoute vraagt of er in dit onderzoek ook wordt meegenomen of het huren, kopen of juist delen van boten toeneemt of juist niet? De heer Touwen geeft aan dat dergelijke trends vast en zeker een plaats zullen krijgen. Tegelijk denkt hij dat de visie vooral op een wat abstracter niveau uitgewerkt zal worden en dat de horizon bewust wat verder weg is gekozen. Wellicht is het een idee om Witteveen + Bos tijdens een volgend AB te vragen om een inkijkje te geven in het project. De vergadering stemt hiermee in.

Mevrouw Hoekstra geeft aan dat ze de koppeling tussen water en land mist. De heer Touwen geeft aan dat dit een heel belangrijke opmerking is. De term “waterrecreatie” is met opzet gekozen. Het gaat dus om meer dan de klassieke watersport alleen. Juist ook de beleving van het water vanaf land (fietsen, wandelen, camperen) is iets waar de in de toekomst veel meer mee kunnen doen. Ook dat is waterrecreatie.

De heer Jonkman vat samen dat het interessant is hierover meer te weten te komen het volgende AB vergadering. Misschien is een bezoek op locatie ook wel idee, zodat dan ook de Húskes ook even kunnen worden bekeken.

Actie

- Visie Waterrecreatie 2050 tijdens een volgend AB presenteren. **A-260**

▪ Update dagrecreatieve netwerken (bijlage 7.1)

De heer Touwen verwijst naar de informatie in de bijlage en legt uit dat de ontwikkeling van routes jarenlang een beetje is blijven zweven tussen allerlei partijen. In deze (eveneens provinciale) opgave wordt dit vacuüm concreet aangepakt en dat is heel mooi voor ons gebied. Er worden in flink tempo inmiddels allerlei routes ontwikkeld die via Merk en de Toeristische Regio's worden gedistribueerd. De vraag is nog wel hoe dit alles straks geborgd moet worden. Komt er een Routebureau zoals in diverse andere regio's? En hoe moet dat Routebureau dan in het huidige speelveld worden geplaatst? Als aparte eenheid of onder de paraplu van een andere partij, zoals Merk of Marrekrite?

▪ Factsheet ANWB onderzoek Recreatief Fietsen (bijlage 7.2)

De heer Touwen heeft hier verder geen toevoegingen op.

▪ Kwaliteitsmonitor 2021 Fietsregio's van het Landelijk Fietsplatform

Tijdens de verkiezing van het Fietsplatform scoorde Friesland dit jaar weliswaar iets minder punten, maar behaalde nog steeds het hoogste aantal sterren (4,5), overigens tezamen met 3 andere Nederlandse regio's.

▪ Herdruk wandelkaart deel 2 en 3

Herdruk was nodig, Marrekrite was door de voorraad heen. De nieuwe wandelkaarten worden zeer binnenkort (begin juli '22) verwacht.

▪ Wimpelopbrengst 2021

De opbrengst in 2021 (nagenoeg € 182.000) was weer hoger dan in recordjaar 2020, terwijl de kosten er destijds niet van af werden getrokken. Inmiddels presenteren we de zuivere opbrengst, dat wil zeggen, met verrekening van de kosten. Ook dan nog blijkt 2021 een beter jaar dan 2020 en de trend wijst op een verdere voortzetting van deze lijn. Om de watersport te bedanken voor haar bijdrage plaatsen we elk jaar op verschillende locaties bordjes om aan te geven dat de betreffende voorzieningen geheel met middelen uit de verkoop van wimpels zijn betaald. Dan ziet men concreet wat er met het geld gebeurt.

8. Jaarstukken 2021 en resultaatbestemming

Voorzitter Jonkman geeft het woord aan de heer De Jong, die kort samenvat wat de strekking van het voorstel is. Hij schetst wat de belangrijke oorzaken zijn voor de bevindingen van de accountant ten aanzien van de afkeurende verklaring op het gebied van de rechtmatigheid (diensten en leveringen) en tevens hoe Marrekrite van plan is deze onrechtmatigheid in de komende jaren te pareren.

Besluit

- Het AB stemt ermee in om decharge te verlenen aan het DB voor het beheer van de GR, gedurende 2021. **B-360**
- Het AB stelt de Jaarstukken 2021 vast. **B-361**
- Het AB stemt in om het onverdeelde rekeningsaldo 2021 ad. € 130.982 toe te voegen aan de algemene reserve. **B-362**

recreatieschap marrekrite

- Het AB stemt in om een bedrag van € 57.000 aan de resultaatsbestemming te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van de kosten project Broeresleat / Snitser Mar en hiermee uitvoering te geven aan het eerdere bestuursbesluit om hiervoor middelen beschikbaar te stellen. **B-363**
- Het AB stemt in om met het gevolg van de onttrekking aan de reserve, het aanvullende saldo ad. € 57.000 bij resultaatsbestemming toe te voegen aan de algemene reserve. **B-364**

9. Begroting 2023 & MJR 24-26 en zienswijzen

De heer De Jong licht de meegestuurde stukken toe en staat kort stil bij de ingediende zienswijze. De begroting was op het moment van behandeling in het DB van februari meerjarig structureel sluitend. Op de begroting is een begrotingswijziging van toepassing: normaliter wijzigt de begroting niet in dit stadium. Echter de voorwaarden ten aanzien van de aangetrokken lening vereisen een wijziging, omdat het meerjarige perspectief anders niet structureel sluitend zou zijn. De lening van € 4 miljoen brengt hogere rentelasten met zich mee, dan bij toezending voor zienswijze kon worden voorzien. Met deze wijziging zijn de extra rentelasten structureel verwerkt. Dekking vindt plaats door middel van een verlaging van het budget Baggeren gedurende enkele jaren: de uit te voeren werkzaamheden zullen worden getemporiseerd. Daarmee is de begroting weer structureel sluitend.

De heer De Jong vervolgt - ten behoeve van de informatievoorziening aan de overige deelnemers - dat hij vanuit gemeente Heerenveen vragen over het lagere saldo op het programma Bedrijfsvoering ontvangen heeft. De uitleg die hij daarover heeft gegeven, is dat er sprake is van enerzijds een lagere uitkering van het garantieresultaat (50k) en verder van een lagere BTW-doorschuif als gevolg van lagere investeringslasten.

De heer Jonkman dankt de heer De Jong en verzoekt het bestuur om de volgende stukken vast te stellen:

1. De concept Begroting 2023 & Meerjarenraming 2024-2026, en
2. De Begrotingswijziging BW 23.01, inclusief aanpassingen in het meerjarenperspectief.

Besluit

- Het AB stelt de Begroting 2023 & Meerjarenraming 2024-2026 vast **B-365**
- Het AB stelt de Begrotingswijziging BW 23.01, inclusief aanpassingen in het meerjarenperspectief, vast **B-366**

10. Wijziging Reglement GR

Geen op- of aanmerkingen.

Besluit

- De 3 genoemde stukken (het document; "GR Marrekrite wijzigingen bijhouden" en "Toelichting wijzigingsvoorstel" plus het format ter ondersteuning) kunnen naar alle deelnemers worden verstuurd **B-367**

Actie

- Stukken Wijziging GR naar alle deelnemers versturen. **A-261**
- In het volgend AB inventariseren wat de reacties zijn, daarna overgaan tot aanpassing van de GR. **A-262**

11. Rondvraag

Mevrouw Rinkes dankt de aanwezigen voor de ontspannen vergadering en geeft aan dat het prettig was dat er tussendoor vragen konden worden gesteld. Dat was bovendien zeer verhelderend. Zij vraagt zich af of we hier richting de raden iets kunnen doen om hen ook goed te informeren.

De heer Touwen dankt mevrouw Rinkes voor haar opmerkingen en geeft aan dat ook hij de vergadering als zeer prettig en constructief ervaren heeft. Het is prettig om met een aantal nieuwe bestuursleden wat dieper op de achtergronden in te kunnen gaan. Wat het informeren van de raden betreft, hierover is eerder ook eens gesproken. Zeker nu we nieuwe raden en colleges hebben, zou het goed zijn de betreffende mensen mee te nemen in wat Marrekrite doet en waar de organisatie staat. Dit voornemen stond al als actie op onze actielijst. Misschien is het een idee daar een bijeenkomst voor het AB en nauw betrokken ambtenaren naast te organiseren. Dan hebben we net iets meer tijd voor verdiepende vragen en opmerkingen. Daarbij zouden wij sowieso graag eens met het bestuur wat diepgaander over de toekomst willen nadenken.

Hoe zien we de doorontwikkeling van ons schap? Blijven we vooral de beheerorganisatie of gaan we daarnaast ook steeds meer toe naar beleidsvorming en advisering op het vlak van R&T?

Met de raden en staten wilden we gaan varen. Dat zou met het AB ook kunnen. Dan kunnen we onderweg ook concreet laten zien wat we allemaal doen.

De heer Rietman geeft aan dat hij dat een heel goed idee vindt en biedt aan dat zijn gemeente graag als gastheer zou optreden. We zouden de vaartocht bijvoorbeeld vanuit Lokaal 55 (Sneek) kunnen laten starten. De overige aanwezigen vinden dit een mooi plan, waarop de heer Touwen toezegt nader met Súdwest-Fryslân in overleg te zullen treden om het een en ander vorm te geven.

De heer Rietman vraagt hoe het staat met de TOPs. Is het mogelijk een overzicht van de planning te krijgen? De heer Touwen zegt toe dit te zullen toesturen en geeft aan dat we per oktober een extra collega aan het werk krijgen, die zich nadrukkelijk met de TOPs gaat bezighouden. Het project is veel te groot gebleken voor de ene medewerker die hier nu mee bezig is.

Actie

- Deelnemers een nieuwe planning sturen m.b.t. SvZ TOPs.

A-245

12. Sluiting

Voorzitter Jonkman dankt ieder voor diens constructieve inbreng en sluit de vergadering om 11.29 uur.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

4. Verslag DB-vergadering 29 september 2022

Datum: Donderdag 29 september 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Kantoor Marrekrite (Lytse Sudein12, Uitwellingergera)

Voorzitter:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
Notulist:	Mevrouw De Jong- Plantinga	Officemanager Marrekrite
Aanwezig:	Mevrouw Slijver	Gemeente Noardeast-Fryslân
	De heer Van Iddekinge	Gemeente De Fryske Marren
	De heer Rietman	Gemeente Súdwest-Fryslân
	De heer Touwen	Directeur Marrekrite
	De heer De Jong	Financieel adviseur Marrekrite
Afwezig (mk):	Mevrouw Fokkens	Provincie Fryslân
	De heer Reitsma	Gemeente Leeuwarden

1. Opening

Na een informele voorstelronde en een toelichting over het reilen en zeilen binnen de organisatie door de heer Touwen, sluiten mevrouw De Jong en de heer De Jong aan voor de formele vergadering (10.35 uur). Er zijn geen wijzigingen ten aanzien van de toegestuurd agenda.

2. Verslag DB-vergadering 2 juni 2022

Er zijn geen op- en aanmerkingen over het verslag van de DB vergadering van 2 juni 2022.

Besluit

- Het bestuur stelt het verslag van de DB-vergadering van 2 juni 2022 vast. B-368
-

3. Verslag AB-vergadering 1 juli 2022

Er zijn geen op- en aanmerkingen over het verslag van de AB vergadering 1 juli 2022. Deze kan in de volgende vergadering aan het AB worden voorgelegd voor besluitvorming.

4. Stand actielijst

De 'oude' openstaande acties worden besproken in verband met de nieuwe aanwezige DB leden.

- Actie 122: *dieptekaart*

Staat sinds 2017 op de lijst, de heer Touwen gaat na of de dieptekaart van de provincie inmiddels gerealiseerd is. Hier komt de heer Touwen op terug.

- Actie 172: *handleiding*

Er moet uitgezocht worden waar deze handleiding voor zou dienen. Wat voor richtlijnen dienen er m.b.t. de provinciale bebording opgesteld te worden? En is het schrijven van een handleiding de oplossing om ervoor te zorgen dat het doel behaald wordt of zijn er andere oplossingen om de mogelijke problemen te kunnen voorkomen? Hier komt de heer Touwen op terug.

- Actie 177: *pilot handhaving langliggers*

Dit punt staat sinds 2019 op de lijst en is nog altijd zeer relevant, eigenlijk al sinds de oprichting van Marrekrite. Momenteel is er een lopend project met betrekking tot het handhaven van langliggers in samenwerking met de gemeente Súdwest Fryslân. Inmiddels is Waadhoeke ook aangehaakt. Dit punt kan voorlopig als PM op de lijst blijven.

- A 199: *stalen buizen probleem*

Dit punt is ook oud, maar moet wel op de lijst blijven staan. Het stalen buizen probleem is niet acuut, maar dient op termijn wel aandacht te krijgen. Dit kan ook vanaf 2026 als de reguliere vervangingen klaar zijn. Dan is er tijd om dit punt in een aantal jaren in kleine stukjes te verhelpen. Dus voorlopig als PM op de lijst laten staan.

- Actie 212: *informatie raden en staten*

Dit punt is heel actueel. Door de komst van vele nieuwe raadsleden (en begin 2023 ook nieuwe statenleden) is het belangrijk om dit zo spoedig mogelijk te plannen in het voorjaar van 2023. De heer Touwen zegt toe dit op te zullen pakken. Mevrouw Slijver adviseert om per raad een afvaardiging per fractie uit te nodigen. Dit om het zowel voor Marrekrite als raadsleden behapbaar te houden.

- Actie 225: *bruggen & sluisen*

De heer Touwen legt uit hoe het punt "Extra DB m.b.t. brug- en sluisbediening organiseren plus onderligger hiervoor maken" destijds op de lijst is gekomen. Marrekrite is destijds benoemd tot voorzitter van de Werkgroep Harmonisatie Brug- en Sluisbediening, maar doordat het beheer van dit werkveld bij de provincie en de gemeenten ligt, kan Marrekrite optreden als technisch voorzitter. Een vuist op de inhoud maken is niet aan ons. De heer Jonkman geeft aan dat dat klopt maar dat het wel belangrijk is om hier goed mee aan de slag te gaan. Laten we in 2023 over dit onderwerp een extra DB organiseren. De heer Touwen zegt toe dit op zich te nemen.

- Actie 233: *Marrekrite factsheet*

De heer Rietman benoemt dat dit een mooi document zou zijn om mee te geven aan de raadsleden tijdens de vaartocht. De heer Touwen beaamt dit en geeft aan dat hier momenteel concreet aan wordt gewerkt.

- Actie 237: *Húskes*

Het actiepunt "Exploitatiekosten Húskes voor seizoen 2022 in kaart brengen" kan van de lijst af.

- Actie 238: *koers MK*

Het punt "Presentatie/heisessie Koers MK 2022-2027 met DB plannen" en Actie 258 "Presentatie over MK toevoegen aan agenda AB-vergadering 1 juli 2022" worden samengevoegd tot één nieuw actiepunt: Het plannen van een vaartocht met het AB en R&T ambtenaren. Dit wordt gepland voor het voorjaar van 2023.

Wat het overzicht van de afgeronde acties betreft, het DB heeft hier kennis van genomen en heeft er geen vragen of opmerkingen over.

Actie

- Uitzoeken of er een up to date provinciale dieptekaart vaarwegen is. A-263
- Uitzoeken of de handleiding uit A-172 nog nodig is. A-264
- Vaartocht met het AB en R&T ambtenaren in het voorjaar 2023 plannen. A-265
(was A-238 & A-258)

5. Poststukken en mededelingen

Ingekomen en uitgegane stukken

- Er zijn geen stukken.

Mededelingen, mondeling toe te lichten

- Inhuur mevrouw Zijlstra (sept – dec 22/ 2 dagen per week)

Mevrouw Zijlstra (projectleider Dagrecreatieve Netwerken) wordt als extra ondersteuning van de Afdeling Land voor 2 dagen ingehuurd (sept –dec 22). De begroting biedt hiervoor voldoende ruimte.

- Wisselingen medewerkers Afdeling Land

Per oktober begint een nieuwe collega op de Afdeling Land (mevrouw Stavast). Zij zou het team komen versterken zodat we wat meer vaart kunnen maken, specifiek in bijvoorbeeld het TOPs project. Echter ondertussen heeft de heer Bakema na 6 jaar aangegeven de Marrekrite te zullen verruilen voor een functie binnen de gemeente Noardeast-Fryslân. Per saldo betekent dit dat we – voor de tweede maal in korte tijd – op zoek gaan naar een nieuwe collega.

6. Turap en Begrotingswijziging

De heer De Jong licht de belangrijkste mutaties toe. Dit betreft onder meer de stijging van de rentelasten als gevolg van het aantrekken van een langlopende lening. Deze kosten hebben structurele effecten op de meerjarenbegroting. De kosten worden voor 2022 via een onttrekking aan de algemene reserve gedekt. De structurele kosten van de rente dekken we via een verlaging van het budget Baggeren (vanaf 2023). Verder hebben we vanuit de Turap 2021 nog een storting te doen ten laste van het budget Baggeren in de bestemmingsreserve Baggeren. Daarmee daalt het baggerbudget van €300.000 naar €250.000 voor 2022.

De heer Rietman vraagt naar de stand van zaken in het baggeren. De heer Touwen geeft aan dat hij een jaar of 2 geleden een Baggerplan heeft gepresenteerd, dat we momenteel in uitvoering brengen. Er vinden metingen plaats om een beter zicht te krijgen op de dieptes en op het verloop ervan. Daarnaast zijn we dit jaar vooral bezig met voorbereidend werk om in 2023 concreet een aantal klussen te kunnen doen.

De heer Rietman geeft aan dat in de gemeente SWF het baggeren momenteel, vanwege klachten die binnekomen bij de gemeente, een veel besproken onderwerp is.

En tot slot de SvZ m.b.t. de meerkosten van Húskes: zoals bekend zijn de Húskes formeel geen onderdeel van de taken van Marrekrite. De Húskes zijn begonnen als pilotproject met subsidie van de provincie en als pilot geëvalueerd en als succesvol beoordeeld.

Een bestuursvoorstel voor een vervolg (Húskes 2.0) heeft nog niet tot formele besluitvorming geleid. De wens was de Húskes ook deze zomer weer te plaatsen voor het comfort van de waterrecreanten en aldus geschiedde. De incidentele meerkosten dekken we via een onttrekking aan de algemene reserve.

Actie

- De financiële effecten van Begrotingswijziging 2022 - na vaststelling door het algemeen bestuur - verwerken in de Begroting 2022. A-266

Besluit

- Het algemeen bestuur voorstellen de Begrotingswijziging 2022.2 vast te stellen. B-369
-

7. Contract accountant

De heer Jonkman ligt toe dat het gebruikelijk is dat er na een aantal jaren een nieuwe accountant komt voor de controle. Bentacera heeft het de controles voor Recreatieschap Marrekrite lang gedaan. Eshuis is een bekende partij. Ze wordt steeds groter, hopelijk blijft de dienstverlening zo goed als die nu is.

De heer De Jong licht toe dat Eshuis het kantoor HZG Accountants heeft overgenomen. HZG is een groeiende speler in de controlepraktijk van non-profit instellingen en met name actief bij lagere overheden, gemeenschappelijke regelingen en o.a. scholen die zich onderscheidt door vaste en scherpe contractprijzen zonder meerwerk. We hebben daarbij goede afspraken gemaakt over de planning van de controle, de oplevering van het rapport van bevindingen en de controleverklaring en we verwachten een prettige samenwerking met dit kantoor.

De heer Van Iddekinge reageert verbaasd over het feit dat een accountant meerwerk in rekening brengt, zeker gezien de tarieven. De heer Touwen geeft aan dat dit toch steeds weer aan de orde was de laatste jaren. Het is niet nodig, de controle is de controle. Juist daarom bevalt ons de nieuwe aanbieding ook zo.

De heer Jonkman vraagt of het dagelijks bestuur akkoord is om Eshuis Accountants aan het algemeen bestuur voor te dragen als onze accountant voor de komende vier jaar. Alle bestuursleden reageren op deze vraag positief.

Actie

- Eshuis Accountants namens het DB aan het AB voordragen als nieuwe accountant voor de komende vier jaar. A-267
-

8. Boerenlandpaden

De heer Jonkman geeft ter inleiding aan dat hij het toegestuurde advies zeer uitgebreid en gedegen vindt.

De heer Touwen haakt hierop in door te zeggen dat het mede daarom nogal lang heeft geduurd voor het stuk eindelijk op tafel ligt. Dit advies komt voort uit een motie van PS en is via een opdracht vanuit GS bij Marrekrite neergelegd. Het wordt nu ter informatie gedeeld met het DB, waarna het aan GS zal worden gestuurd.

De heer Van Iddekinge benoemt dat het goed is om eerst de personele gevolgen goed te voorzien alvorens volgende stappen te zetten. Graag realistisch begroten, niet te laag inzetten. De heer Touwen bevestigt dat hij zich daar terdege van bewust is en benadrukt dat dit stuk juist daarom ook zo uitgebreid ingaat op wat eventuele invoering van een Landpaden regeling voor gevolgen zou hebben. Overigens is het nog lang niet zover, voorlopig is het alleen nog maar een advies over hoe het zou kunnen gaan.

Het is aan de provincie als deelnemer, of aan andere deelnemers, om eventueel een voorstel te doen om tot uitvoering over te gaan. In elk geval is nu wel helder wat daar voor nodig is en tot welke verhoging van de bijdrage dit zou leiden, mocht de uitvoering via Marrekrite gaan lopen.

Er wordt doorgepraat over de toevoeging van de Boerenlandpaden aan het wandelnetwerk in Friesland. Het bestuur is het er over eens dat deze paden een zeer welkome en waardevolle toevoeging zullen zijn en stemt in met het doorsturen van het Advies Inventarisatie Landpaden aan GS.

Actie

- Het Advies Inventarisatie Landpaden aan GS sturen. A-268
-

9. Rondvraag

Er zijn geen vragen. De heer Touwen bedankt iedereen voor de komst en het prettige en ontspannen overleg.

10. Sluiting

Voorzitter Jonkman dankt ieder voor diens inbreng en sluit de vergadering om 11.15 uur.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10:00 – 11:30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

5. Poststukken en mededelingen

Ingekomen en uitgegane stukken

- Geen

Mededelingen, mondeling toe te lichten

- Aangepaste procedure wijziging GR
 - Advies Boerenlandpaden naar GS / PS
 - Voortgang Visie Waterrecreatie 2050
 - Stand van zaken recreatief fietsen (bijlage 5.1 en 5.2)
 - Sabbatical directeur (bijlage 5.3)
 - Overige personele zaken
-

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10.00 – 11.30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

6. Turap 2022 en Begrotingswijziging 2022.2

Voor u ligt onze tussenrapportage, zie bijlage 6.1 Hierin ziet u dat de verschillen groter dan € 25.000 per programma zijn toegelicht.

Het geprognosticeerde rekeningresultaat 2022 na bestemming blijft bij deze tussenrapportage gelijk. (Begrotingswijziging 2022.1). Onze reservepositie neemt per saldo af met € 50.000.

In het kort zijn de belangrijkste verschillen:

1. Rentekosten als gevolg van aantrekken leningen (toe te rekenen aan 2022):	€ 50.000
2. Onderhoudskosten Húskes:	€ 50.000
3. Onttrekking Algemene Reserve:	€ 100.000
4. Verlaging Baggerbudget:	€ 50.000
5. Storting Bestemmingsreserve Baggeren:	€ 50.000

Toelichting op de verschillen

Ad 1, 2 en 3

We hebben te maken met meerkosten voor de rentelasten van de aangetrokken leningen en voor de onderhoudskosten van de Húskes, tezamen circa € 100.000. Het algemeen bestuur heeft hier tijdens de vergadering van afgelopen juli mee ingestemd, inclusief de verwerking bij de Turap. Daarmee is deze wijziging strikt technisch administratief van aard.

Ad 4 en 5

We effectueren de mutatie op de bestemmingsreserve Baggeren van € 50.000, die was aangekondigd in de Turap 2021. Daarvoor verlagen we het budget Baggeren voor 2022 met € 50.000.

Sterk stijgende prijzen

Zoals alle organisaties hebben we te maken met sterk stijgende kosten. We zien echter nog niet alle prijs- en loonontwikkelingen terug in onze administratie. Wel merken we dat bij onderhandelingen over contractverlengingen of bij indexatie van contracten conform contractvoorwaarden, dat de prijzen razendsnel stijgen. We zijn met de deelnemers overeengekomen dat een vaste indexatie van 2% van toepassing is op onze begroting. We zullen de deelnemers niet op voorhand vragen om extra bijdragen, maar willen er wel op wijzen dat wij slechts beperkt in staat zullen zijn – met de huidige meerjarige afspraken in het achterhoofd – de buitensporige kostenverhogingen te kunnen dragen binnen onze lopende exploitatie. We zullen u op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

recreatieschap marrekrite

Voorstel

Het dagelijks bestuur verzoekt het algemeen bestuur om:

1. de Begrotingswijziging 2022.1 als gevolg van de Turap vast te stellen, en
2. de financiële effecten in de begroting 2022 te verwerken.

Bijlage 6.1: Toelichting Turap

Bijlage 6.2: Financiële samenvatting Turap en MJB

Bijlage 6.3: Turap Begrotingswijziging 2022.01

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022
Tijd: 10.00 – 11.30 uur
Locatie: Digitaal via Teams

7. Selectie nieuwe accountant controlejaar 2022

Aanleiding

Het is goed – en ook gebruikelijk - om met enige regelmaat een andere accountant te contracteren. Dit houdt de organisatie scherp, maar de accountants ook. Marrekrite maakt al vele jaren gebruik van de dienstverlening van Bentacera Accountants. De tijd is dus rijp voor een wisseling van de wacht.

Daarbij, met Bentacera hadden we de afgelopen jaren steeds vaker discussies over de prijs van de controle en het uitgevoerde meerwerk. Ondanks verschillende procesverbeteringen onzerzijds werden de controle-eisen niet verlicht, maar eerder verder gedetailleerd. Verbetertrajecten leverden ons geen winst op. Ook wisselde het controleteam regelmatig van samenstelling. Nieuwe mensen moesten worden “ingewerkt” wat kostenverhogend werkte, aangezien er op uurbasis wordt gefactureerd. Kortom, voldoende redenen om eens om ons heen te gaan kijken. Voor goede orde: over de kwaliteit van de controles van Bentacera hebben we geen klachten. Er is altijd prima werk geleverd.

In de afgelopen periode hebben wij Eshuis Accountants en Adviseurs gevraagd om een offerte uit te brengen voor de controle van het boekjaar 2022. De goede ervaringen die enkele van onze deelnemers - en onze financieel adviseur – met Eshuis hebben, maken een keuze voor deze accountant opportuun.

Eshuis biedt de gevraagde dienst aan voor € 12.500 exclusief BTW, dus voor een vast bedrag. Gezien de omvang van dit bedrag kan onderhandse gunning plaatsvinden. Het aanbesteden van accountantsdiensten heeft – in de huidige markt – overigens ook weinig zin, aangezien er slechts enkele aanbieders in deze markt zijn.

Eshuis staat bekend als een betrouwbare accountant die voor veel gemeenschappelijke regelingen, gemeenten en onderwijsinstellingen de accountantscontrole verzorgt. Afnemers zijn zeer te spreken over de kwaliteit van de dienstverlening. Bovendien hanteert Eshuis een gegarandeerde prijs die niet wijzigt als gevolg van de (bevindingen tijdens de) controle. Discussies over meerwerk zijn dus niet aan de orde, iets dat ons zeer aanspreekt. Hiermee is deze partij overigens uniek in de accountantswereld.

Rechtmatigheidsverantwoording

Aangezien de rechtmatigheidsverantwoording wederom is uitgesteld (tot controlejaar 2023) is er nog voldoende gelegenheid om samen met de deelnemers en de nieuwe accountant een route te bepalen hoe we hier het beste handen en voeten aan kunnen geven.

recreatieschap marrekrite

Het idee is eerder al eens geopperd om één van de deelnemers te vragen de verbijzonderde interne controle te laten uitvoeren. Eshuis kan zich hierin ook goed vinden. Als gezegd moeten we hier nog nader met elkaar over van gedachten wisselen, alvorens er een definitief besluit over te nemen.

Voorstel

De aanstelling van de accountant is een bevoegdheid van het algemeen bestuur. Vooruitlopend op dit formele besluit, hebben we met Eshuis alvast een principeovereenkomst gesloten, zodat zij de interim controle kunnen opstarten.

Het dagelijks bestuur verzoekt het algemeen bestuur om Eshuis Accountants aan te stellen als onze accountant voor de komende vier jaar.

Bijlage 7: Offerte Eshuis Accountants

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022

Tijd: 10:00 – 11:30 uur

Locatie: Digitaal via Teams

8. Normenkader 2022

Inleiding

Het Normenkader Rechtmatigheid 2022 zal van toepassing zijn voor de accountantscontrole over het controlejaar 2022. De geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vormt hiervoor de basis. De commissie BBV geeft hierin de visie over de invulling van het begrip *rechtmatigheid* in de accountantsverklaring van decentrale overheden.

Dit normenkader behoort een volledig en actueel overzicht te zijn van de voor de accountantscontrole relevante interne regelgeving en externe wet- en regelgeving. Bij rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole bestaat er een duidelijke relatie met het financieel beheer. Er moet worden vastgesteld dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, met andere woorden: het gaat om de financiële beheershandelingen.

Bovenstaande sluit in beginsel regels uit met betrekking tot handelingen en beslissingen van niet-financiële aard (bijvoorbeeld in relatie tot arbeidsomstandighedenwet of de privacywetgeving). Hierop dient de nuance te worden aangebracht dat handelingen en beslissingen van niet-financiële aard in algemene zin dienen te worden betrokken bij de inschatting van het algemene risicobeleid en -beheer van Marrekrite. De ratio hiervan is dat niet-financiële handelingen wel kunnen leiden tot financiële risico's waarvoor bijvoorbeeld een voorziening zou moeten worden gevormd.

Het normenkader voor een rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de accountantscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en van Marrekrite zelf. De inventarisatie bestaat uit de externe wetgeving en de eigen regelgeving van Marrekrite, waarbij de verordeningen en de besluiten (kaderstellend en/of bepalingen bevattend over financiële beheershandelingen) van het algemeen, en het dagelijks bestuur kunnen worden onderscheiden.

Om het normenkader daadwerkelijk te kunnen gebruiken voor de rechtmatigheidscontrole moet het worden geoperationaliseerd. Dit gebeurt via het opstellen van een toetsingskader, waarop wordt gecontroleerd. Zowel het normenkader als het toetsingskader zijn geen statisch gegeven.

Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) bepaalt dat de goedkeuringstolerantie ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de omvangbasis bedraagt. Ten aanzien van onzekerheden in de controle bedraagt de goedkeuringstolerantie 3% van de omvangbasis. De consequenties van overschrijding van toleranties laat zich in het volgende schema vertalen:

	Goedkeurend	Met beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	≤ 1%	> 1 % < 3 %	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van de lasten)	≤ 3%	> 3 % < 10 %	≥ 10%	-

Het normenkader moet verder worden uitgewerkt in een toetsingskader. Het toetsingskader mag tot en met 2022 achterwege blijven omdat tot en met dat verslagjaar de accountant het rechtmatigheidsoordeel uitspreekt. Daarmee is het onderdeel van de accountantscontrole.

recreatieschap marrekrite

Met de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023 vervalt die optie. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart en we zullen in 2023 besluitvorming van het algemeen bestuur vragen op het toetsingskader en andere aspecten die voor de rechtmatigheidsverantwoording van belang zijn.

Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van rechtmatigheidscontrole 2022

Externe wet- en regelgeving:

- Wet gemeenschappelijke regelingen;
- Provinciewet;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV);
- Wet financiering decentrale overheden (wet FIDO);
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo);
- Wet Schatkistbankieren;
- (Nationale) Aanbestedingswet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- Ambtenarenwet;
- Fiscale wetgeving;
- Sociale verzekeringswetten;
- CAO Provincies (CAP), bijbehorende uitvoeringsregelingen (Marrekrite volgt de arbeidsvoorwaarden van provincies, zijnde CAP en de toekomstige wijzigingen hierin).

Interne Regelingen en kaders:

- Gemeenschappelijke regeling Marrekrite;
- Financiële verordening Marrekrite;
- Controleverordening Marrekrite;
- Besluiten van het algemeen bestuur

Criteria die gehanteerd worden bij het beoordelen van de rechtmatigheid zijn als volgt:

CRITERIA VAN RECHTMATIGHEID	OMSCHRIJVING
Begrotingscriterium	Financiële handelingen moeten passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Past het totaal binnen de opgestelde en geautoriseerde begroting.
Voorwaardencriterium	Nadere eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen.
M&O-criterium	1. De interne toetsing op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt bij het gebruik van overheidsregelingen (= misbruik). 2. De interne toetsing of derden bij het gebruik van overheidsregelingen geen (rechts)handelingen hebben verricht die in strijd zijn met het doel of de strekking van de regeling (= oneigenlijk gebruik).
Calculatiecriterium	De vastgestelde bedragen zijn juist berekend.
Valuteringcriterium	Het tijdstip van betaling en de verantwoording van verplichtingen is juist.
Leveringscriterium	Juistheid van ontvangen goederen en/ of diensten.
Adresseringscriterium	De persoon of organisatie waar een financiële stroom naar toe is gegaan, is juist (rechthebbende).
Volledigheidscriterium	Alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, zijn ook verantwoord.
Aanvaardbaarheidscriterium	De financiële beheershandeling past bij de activiteiten van de Gemeenschappelijke regeling en in relatie tot de kosten is een aanvaardbare tegenprestatie overeengekomen.

Voorstel

Het algemeen bestuur wordt gevraagd het Normenkader 2022 vast te stellen.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022

Tijd: 10:00 – 11:30 uur

Locatie: Digitaal via Teams

9. Inflatie versus indexatie

Inflatie versus indexatie

Na jarenlang (sinds 2024) onze begroting niet te hebben geïndexeerd, hebben we in juli 2021 met u (algemeen bestuur) afspraken gemaakt over een gewijzigde deelnemersbijdrageregeling, met daaraan gekoppeld een vast indexatiepercentage van 2% jaarlijks.

De huidige prijsontwikkelingen liggen, als bekend, ruimschoots boven dit percentage van 2%. Een reguliere loonstijging zonder indexatie ligt vaak al rond 3% (periodiek), dus met de huidige loon- en prijsstijgingen is zonder twijfel sprake van een uitzonderlijke situatie. Een logische reflex is dan om deze prijsstijgingen te claimen en in de meerjarenbegroting te verwerken.

Toch hebben wij op dit punt enig voorbehoud. We weten bijvoorbeeld niet hoe deze inflatie zich meerjarig ontwikkelt. Normaal gesproken zou de duur van deze inflatie beperkt moeten zijn. Wij vinden bovendien dat de creativiteit om te proberen deze prijsstijgingen binnen de begroting op te lossen in eerste instantie bij ons behoort te liggen, uiteraard zonder dat dit impact mag hebben op onze kwaliteit van dienstverlening. Daartoe zijn we toe nu toe in staat gebleken, al waren dit wel andere tijden. Hier zijn we trots op. Zelfredzaamheid blijft dus voor ons een grote waarde.

Daarom willen we bij u bij deze aangeven dat wij het op dit moment nog te vroeg vinden een begrotingswijziging door te voeren als gevolg van de inflatie. Wij willen eerst alle moeite doen om met de huidige middelen onze opgaven te handhaven. Daarbij houden wij er ook nu rekening mee dat ook onze deelnemers geconfronteerd worden met prijsstijgingen en dat er voor gemeentelijke deelnemers veel financiële onzekerheid bestaat na 2026. Weliswaar ontvangen overheden via het rijk compensatie voor loon- en prijsstijgingen via de Algemene Uitkering, maar het accres na 2026 ziet er niet gunstig uit.

Een waarschuwing is wel op zijn plaats. Het kan zijn dat wij in de loop van 2023 alsnog bij u moeten aankloppen voor incidentele, extra middelen omdat onze mogelijkheden tot het opvangen van de prijsstijgingen binnen de begroting alsnog onvoldoende blijken.

U kunt erop vertrouwen dat Marrekrite alles in het werk stelt om de deelnemersbijdragen zo beperkt mogelijk te houden. Wij van onze kant vertrouwen erop dat onze deelnemers realistisch zijn en op het moment dat wij constateren, dat wij het niet langer zelf kunnen oplossen, zij dan de helpende hand zullen bieden.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022

Tijd: 10:00 – 11:30 uur

Locatie: Digitaal via Teams

10. Nieuwe motor milieuboot MK 2

Aangescherpte emissienormen

In de wet is het zo geregeld dat bij schepen waarbij de oude motor vervangen moet worden, geen motor mag worden teruggeplaatst die niet aan de nieuwste eisen qua emissies voldoet. Er mag dus ook geen gereviseerd oud blok worden geplaatst uit bijvoorbeeld een ander schip of uit een vrachtwagen. Die tijd is voorbij. Het bestaande blok mag gereviseerd worden, maar dat is in het geval van de MK 2 al gebeurd, dus die optie vervalt. Wij ontkomen er dus niet aan een nieuwe motor in te bouwen, te meer wij het risico niet kunnen nemen dat de motor er gedurende het seizoen mee ophoudt.

Nieuwe motoren moeten voldoen aan de zogenaamde “stage 5” norm. Op zich is het wat ons betreft heel goed dat er strenge milieueisen worden gesteld. Het enige pijnpunt zit in het feit dat deze “stage 5” motoren – los van de lange levertijden – stevig aan de prijs zijn. Vanwege de verplichting tot toepassing van dit type “nieuwe” motoren is er echter een riante subsidieregeling vanuit het Rijk in het leven geroepen, waar ook wij als decentrale overheid voor in aanmerking komen.

Subsidie toegekend

Wij zijn blij met het bericht dat wij onlangs (1 november jl.) kregen, dat ons een subsidie is toegekend te grootte van 40% van de geraamde kosten, namelijk € 27.117,60

Onderstaand (pagina 2) ziet u de raming waar deze subsidie op gebaseerd is. Per saldo gaat het hier om een investering van € 40.000; de jaarlijkse kapitaallasten bedragen ca. € 4.744 bij een afschrijvingstermijn van 10 jaar. Nog voor het einde van het jaar starten wij op de werf Welgelegen in Leeuwarden met de inbouw van de nieuwe motor. Het moment van gereed melden bepaalt het jaar van start afschrijvingen.

Informerer AB

Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 17 november jl. ingestemd met de vervanging van de motor van onze milieuboot / vuilnisboot, de MK2. Tevens is het DB akkoord gegaan met de dekking van de kapitaallasten binnen het programma Waterrecreatie.

Tot slot is afgesproken om u als algemeen bestuur hierover te informeren, hetgeen via dit agendapunt is gebeurd.

Raming inbouw nieuwe motor

		Bedrag in euro's
1.	FPT-IVECO Motor N67 6 cilinders 6,7 liter 170pk 2300 omw/min, kielkoeling, 12V	36.515
2.	Aanbouw plaat SAE3	450
3.	Demperplaat	350
4.	Schroef aanpassen	600
5.	1 Python Drive P501_W as ø65	4.725
6.	1-4'' Cowl demper TXS45	1.234
7.	Isolatie deken voor de demper	595
8.	Expansiestuk 4''	135
9.	Extra brandstoffilters	560
10.	300L koel vloeistof	1.050
11.	Kielkoeling onder het schip aanbrengen, +/- 30 meter	7.000
12.	Hydronautica EMC (Electronic Motor Control) HY-IEM elektrisch-mechanisch	3.480
13.	Motor inbouwen; hiervoor de motorfundatie aanpassen, gedeelte opbouw verwijderen en herplaatsen, uitlaat vernieuwen, nieuwe leidingen aanleggen en aapassen, bediening aanleggen enz.	10.000
14.	Klein materiaal	600
15.	Helling kosten	500
	Totaal	67.794

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022

Tijd: 10:00 – 11:30 uur

Locatie: Digitaal via Teams

11. Pilot 2 Húskes

Korte achtergrond

Voor de nieuwe bestuursleden is het goed even kort iets aan achtergrond en context te schetsen.

Momenteel hebben wij als Marrekrite 3 zogenaamde Húskes in beheer. Dit zijn volledige zelfvoorzienende, drijvende afvalwater zuiveringsstations. Bij deze unieke, innovatieve stations kunnen mensen hun vuilwatertank leegzuigen. Ook kunnen mensen er naar de wc. De Húskes verwerken het inkomende vuilwater via biologische zuivering en lozen schoon water op de boezem. Wat achterblijft in de tanks van de Húskes is een heel klein beetje slib. Aan het einde van het seizoen wordt dit afgevoerd. De benodigde elektriciteit komt van zonnepanelen op het dak.

De Húskes zijn een initiatief van Marrekrite als een vervolg op Vuilwaterboot, overigens ook een Marrekrite initiatief, waarmee Fryslân de aandacht van alle landelijke pers trok. Deze projecten ontstonden in de nadagen van het Friese Merenproject en gaven invulling aan de wens van met name de provincie om stappen te zetten op het lastige dossier van de illegale lozingen door de pleziervaart. De middelen voor de ontwikkeling van de Húskes werden beschikbaar gesteld door de provincie.

Het speelveld

Dat de Húskes een groot succes zouden worden, in die zin dat heel veel mensen hun enthousiasme en steun ervoor nog altijd kenbaar maken, is niet zo verwonderlijk. Is publiek sanitair in Nederland al nauwelijks te vinden, op het water is dat volstrekt kansloos. Er is wel een netwerk van loospunten in havens met meer dan 50 ligplaatsen (die zijn hiertoe wettelijk verplicht), maar dit functioneert niet. Er is weinig draagvlak van de kant van de aanbieders, die ervaren dat zij als private partijen een publiek probleem in de maag gesplitst hebben gekregen. Ook aan de kant van de gebruikers is er weinig animo. De pompen zitten in onmogelijke hoeken van de havens, er moet vaak eerst naar een havenmester worden gezocht voordat er kan worden afgepompt, als de pomp het überhaupt al doet. En dan moeten watersporters er vaak ook nog stevig voor betalen. Dat terwijl de betreffende watersporters ook al de nodige moeite moeten doen om naar de haven toe te varen. Met een pakkans van zo goed als nul, moet je met dergelijke extra drempels er ook nog bij, wel heel vasthoudend zijn om te blijven gaan voor de goede zaak.

Hier is nog veel meer over te zeggen, maar belangrijk is vooral het volgende. Als wij in Fryslân wachten tot het Rijk komt met betere, aangescherpte regelgeving, zijn we waarschijnlijk nog vele jaren verder. Anderzijds, als die aanscherping er straks is, moet je opeens wel klaar staan om de toestroom aan te kunnen. Dan moet je je netwerk op orde hebben en zijn die 50+ jachthavens bepaald niet te oplossing.

Fryslân als leidend watersportgebied

Er is ook nog een andere dimensie. Dat is niet de discussie die we voeren vanuit “moeten”, zoals hierboven werd aangehaald, maar vanuit “willen”. Als wij in Fryslân pretenderen het leidende binnenwatersportgebied van Europa te zijn, zijn we het aan onze stand verplicht om stappen te zetten.

Het mooie is dat hier vanuit onze deelnemers ook draagvlak voor is. Het DB heeft eerder besloten dat we een deel van het door Marrekrite af te bouwen vermogen (€ 1 mio) aan de deelnemers zouden kunnen “teruggeven” in de vorm van extra loospunten. Daarom hebben we een plan gemaakt voor 26 stations op de rand van stad en buitengebied, die op het riool zijn aangesloten. Om de piramide van loospunten compleet te maken, zouden we bovendien nog 9 extra Húskes moeten bouwen. Dan hebben er 12 voor het buitengebied, op elk van de Top 12 Marrekriteplekken één. Dit alles staat overigens uitgebreid beschreven in het eerder toegestuurd Vuilwaterplan Fryslân, dat echter bij de meeste van de nieuwe bestuursleden niet bekend zal zijn.

Pas op de plaats

In 2020 kwam er formeel een einde aan de pilot met de Húskes. De belangrijkste conclusie was dat de Húskes als voorzieningen een groot succes zijn, maar dat ze technische gesproken te kwetsbaar zijn om ze als onbemande stations in het buitengebied te hebben liggen. Omdat het om *biologisch zuiveren* gaat, is het systeem extreem gevoelig voor bijvoorbeeld illegale lozingen van bilgewater. Tevens werden de Húskes in de loop der jaren, met steeds weer extra aanpassingen om nieuwe problemen op te lossen, technisch steeds complexer, iets wat de robuustheid van het systeem niet ten goed kwam. Hoe meer techniek, hoe meer er kapot kan. En als je vaker storings hebt, moet je er ook vaker heen om dat weer te verhelpen. Dat vereist weer dat je een zeer goed georganiseerde storingsdienst moet hebben. Daar zit ook een flink aandachtspunt. Bouwer Afmitech kan de benodigde service eigenlijk niet aan.

Al met al was onze conclusie dat we op de huidige voet niet konden doorgaan, hoewel de prestaties, ook naar het oordeel van Wetterskip (die op de vergunning handhaaft) gedurende bepaalde periodes best prima was. Daarom hebben wij het bestuur voorgesteld om een time-out te nemen om ons te herbezinnen. Daar ging het bestuur in mee, met dien verstande dat de Húskes wel het water weer op moesten. Liever liet het bestuur geen gat vallen in de beschikbaarheid. Zodoende hebben de Húskes in oude stijl ook in 2021 en 2022 nog op het water gelegen, waarbij Marrekrite ook de middelen voor de exploitatie zelf heeft opgebracht. De door de provincie toegekende middelen waren al eerder volledig aangewend.

Nieuwe Pilot: een elektrisch hart

Het afgelopen jaar hebben we verkennende gesprekken gevoerd met Roemer Goossensen van Konkaav Advies. Roemer was als adviseur betrokken bij Afmitech, het bedrijf uit Joure dat de Húskes samen met ons heeft ontwikkeld. Hij kent de Húskes dus door en door.

Na zijn vertrek bij Afmitech hebben wij contact met Roemer onderhouden en in 2021 vroeg hij ons om een Waddenfondsaanvraag te steunen voor een zuiveringstechniek gebaseerd op “elektro-coagulatie”. Dat is een reeds langer bestaande techniek waarbij het vuilwater langs elektrisch geladen platen wordt geleid. Roemer werkt samen met het Belgische bedrijf Noah, dat op zijn beurt weer is verbonden aan de Universiteit van Gent. Noah heeft deze oude techniek met de wetenschappers van Gent verbeterd en hier een patent voor verkregen. Die techniek zal, als de Waddenfondsaanvraag wordt gehonoreerd, ook de basis vormen voor experimenten met compacte zuiveringen aan boord van de pleziervaart. Gekozen is echter voor proeven in de chartervaart, omdat dit type schepen met een grote regelmaat enorme tanks met vuilwater moet zien te verwerken.

Iets vergelijkbaars geldt voor onze Húskes. Daarom zijn we met Roemer over een tweede pilotronde in gesprek geraakt om de techniek niet alleen in schepen te testen, maar ook in onze Húskes. Aanvankelijk was het idee om deze vernieuwde techniek “achter” onze installatie plaatsen, als nazuivering. Echter, volgens Konkaav zijn we dan onnodig dingen dubbel aan het doen. De techniek via elektriciteit is zo veelbelovend en tegelijk eenvoudig en robuust (er kan eigenlijk niets aan kapot gaan), dat het ons huidige biologische hart eigenlijk volledig overbodig maakt. Dat kan het er dus beter volledig uit worden gehaald, omdat de kwetsbaarheid daarmee ook afneemt. Omdat de techniek van “elektro-coagulatie” bovendien wordt gecombineerd met “elektro oxidatie” verwacht Konkaav dat we niet alleen een zeer hoog rendement zullen behalen op de zuivering op biologie (bacteriën), tevens lijkt het systeem lozingen van bilgewater goed aan te kunnen.

recreatieschap marrekrite

Dit is iets dat “het biologische hart” van onze huidige Húskes compleet stillet, dus die belofte is zeer interessant. Wat elektrisch zuiveren echter ook kan, is dat het flinke hoeveelheden medicijnresten uit het water kan halen, maar ook delen van PFAS en stikstof en vrijwel alle fosfor. Kortom, de omschakeling van een *biologisch* naar een *elektrisch* hart belooft niet alleen veel effectiever en stabiel te zijn op het eigenlijke zuiveringsproces van vuilwater, het levert ook een aantal heel interessante bijvangst op.

In de komende weken gaan we met mensen van BDS uit Harlingen (bekend van onder andere hun innovatieve schoonmaak van het strand van Schier na het debacle met de MS Zoe) bekijken hoe onze Húskes op een zo slim mogelijke manier kunnen worden omgebouwd van biologisch naar elektrisch.

Uit recente gesprekken met Wetterskip kwam naar voren dat men een tweede pilot binnen de huidige vergunningen wil toestaan, mits we het eerst beperken tot 2 van de 3 Húskes. Overigens is Wetterskip ook bereid om de metingen van het effluent op regelmatige basis voor haar rekening te nemen. Daar heeft zij zelf ook belang bij, aangezien Wetterskip de handhaving op de vergunning doet.

Wij schatten nu, hoe lastig het ook is om een raming te maken, dat we voor de ombouw naar elektrisch en de follow-up gedurende het seizoen, de schoonmaak en de technische begeleiding en advisering, circa € 55.000 per Húske nodig hebben, dus € 110.000 in totaal.

Vanuit het programma Gastvrij Fryslân heeft de provincie ons een incidentele extra bijdrage toegekend van € 15.000 voor onze activiteiten op het gebied van vuilwater, ter ondersteuning van onze ‘personele activiteiten’.

Mocht het niet lukken om hier elders extra financiering voor te vinden, dan betekent dit dat deze investering ten laste komt van onze begroting. Hiermee is met het opstellen van de begroting geen rekening gehouden; toen was ook nog niet helder welke kant we op gingen, laat staan dat we enig idee hadden van de financiële gevolgen. Tenslotte behoort het exploiteren van de Húskes (formeel nog) niet tot de taakstelling van Marrekrite.

Voorstel

Het algemeen bestuur wordt gevraagd:

1. Een krediet beschikbaar te stellen van € 125.000,- voor de tweede pilotfase (“elektrisch hart”).
2. De kosten te dekken uit de afbouw van het eigen vermogen, mochten we geen extra financiering voor de 2^e pilot vinden.

Recreatief fietsen

provinciale rapportage 2022 | FRIESLAND

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting Landelijk Fietsplatform. Deze is tot stand gekomen met financiële bijdragen van het Ministerie IenW en de provincie Friesland

Gegevensverwerking en teksten: De Afdeling Onderzoek - Monica Wagenaar
Opmaak: Buro 28 – Leonie Nennie
Juli 2022

Overname van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. Deze uitgave is met zorg samengesteld uit informatie van diverse bronnen. Stichting Landelijk Fietsplatform en De Afdeling Onderzoek en Buro 28 kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor fouten of onvolkomenheden en eventueel daaruit voortvloeiende schade.

Inhoud

Colofon	2
Voorwoord	4
1. Recreatief fietsen in Nederland	5
1.1 Participatie recreatief fietsen	5
1.2 Verkoop fietsen	5
1.3 Type fiets	5
1.4 Aanbod fietsroutes	5
1.5 Fietsvakanties en LF-gebruik	6
2. Recreatief fietsen door Friezen	7
2.1 Recreatief fietsen	7
2.2 Fietsen tijdens de vakantie	7
3. De recreatieve fietser in Friesland	8
3.1 Herkomst	8
3.2 Type fiets	8
3.3 Startpunt	8
3.4 Afstand	9
3.5 Gezelschap	9
3.6 Informatiebronnen	9
4. Fietsvakanties in Friesland	10
4.1 Fietsstandplaatsvakanties	10
4.2 Fietstrektochten	11
4.3 LF-gebruik	11
5. Waardering recreatief fietsen in Friesland	12
5.1 Oordeel over fietsen in Friesland	12
5.2 Factoren van invloed op de ideale fietstocht	12
5.3 Verbeterpunten fietsen in Friesland	13
5.4 Waardering knooppuntroutes in Friesland	14
6. Bronnen	15

Voorwoord

Voor u ligt de ‘Provinciale rapportage recreatief fietsen’ van stichting Landelijk Fietsplatform. Deze uitgave bundelt feiten en cijfers over het recreatief fietsen uit diverse onderzoeken. Het rapport gaat voor Friesland onder andere in op participatie aan recreatief fietsen, het profiel van de recreatieve fietser, fietsvakanties en de waardering van verschillende aspecten van fietsen.

Samen met andere organisaties het recreatieve fietsen in Nederland bevorderen en stimuleren is één van de doelstellingen van het Fietsplatform. Goede monitoring is daarbij van groot belang. We verzamelen landelijke cijfers, doen aanvullend onderzoek en zetten actief in op kennisdeling. Dit sluit ook naadloos aan bij onze missie om Nederland het beste recreatieve fietsland in de wereld te laten zijn, nu en in de toekomst. Het delen van kennis met professionele partners is één van de manieren waarop we deze missie in praktijk brengen.

Provincie Friesland heeft het Fietsplatform gevraagd een provinciale rapportage van de feiten en cijfers rondom het recreatief fietsen te leveren. Deze publicatie, een op maat gemaakte rapportage voor de provincie Friesland, is hiervan het eindresultaat. Met onder andere de uitkomsten van een onderzoek naar fietsvakanties (incl. de Verdieping LF-vakanties) dat wij als Fietsplatform eind 2021 hebben laten uitvoeren door Kien Onderzoek. Ook is gebruik gemaakt van het ANWB onderzoek naar recreatief fietsen in Nederland uit 2021. Begin 2022 heeft Kien Onderzoek in opdracht van het Fietsplatform een onderzoek uitgevoerd naar de waardering van diverse aspecten van de fietsknooppuntnetwerken. De uitkomsten hiervan zijn ook in het onderzoek meegenomen.

De belangrijkste kerncijfers uit deze rapportage bundelen we in een factsheet ‘Recreatief Fietsen’.

Wij hopen dat de inzichten uit deze rapportage helpen bij het doorontwikkelen van recreatief fietsbeleid en recreatieve fietsproducten in uw provincie. We wensen u daarbij veel succes.

Amersfoort, juli 2022
Stichting Landelijk Fietsplatform
Eric Nijland, directeur

1 Recreatief fietsen in Nederland

Nederlanders fietsen graag. Fietsen is een van de populairste activiteiten tijdens vakantie en vrijetijd. Nederland telt al jaren meer fietsen dan mensen. Dit hoofdstuk gaat in op een aantal landelijke cijfers en ontwikkelingen op het gebied van recreatief fietsen. Ook wordt het aanbod van fietsroutes in Nederland en Friesland naast elkaar gezet. De hoofdstukken 2 tot en met 5 zoomen verder in op de provincie Friesland.

1.1 Participatie recreatief fietsen

In 2021 stapte 76% van de Nederlanders (16+) wel eens op de pedalen (2020 79%). Dit zijn in totaal 11,1 miljoen Nederlanders. Deze Nederlanders waren in 2021 samen goed voor zo'n 699 miljoen recreatieve fietstochten. Het gaat daarbij om allerlei soorten recreatieve fietstochten: lange tochten, korte ommetjes, op een gewone fiets, een e-bike, mountainbike, racefiets of een ander soort fiets.

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakantieonderzoek, 2020 en 2021

1.2 Verkoop fietsen

Hoewel de coronapandemie vanaf 2020 zorgde voor een toenemende vraag naar fietsen, zorgde dezelfde pandemie voor leveringsproblemen. Het aantal verkochte fietsen nam dan ook af van bijna 1,1 miljoen in 2020 naar 923.000 in 2021. De e-bike was voor het eerst goed voor meer dan de helft (52%, 478.000 fietsen) van de totale fietsverkoppen. Toch bleef ook het aantal verkochte e-bikes achter bij een jaar eerder.

Bron: Bovag, E-bike domineert fietsverkoppen in 2021, 2022

1.3 Type fiets

De populariteit van de e-bike is ook terug te zien in een onderzoek onder de recreatieve fietsers dat de ANWB heeft laten uitvoeren. In 2021 fietste ruim de helft (52%) van de fietsers uit dit onderzoek meestal op een elektrische fiets, aanzienlijk meer dan de 32% van 2016. Hoe ouder de fietser, hoe populairder de e-bike. Eén op de tien (10%) van 35 jaar of jonger gebruikte meestal een e-bike, maar bij de groep van 66 jaar of ouder fietste 68% meestal op een e-bike.

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Nederland, 2021

1.4 Aanbod fietsroutes

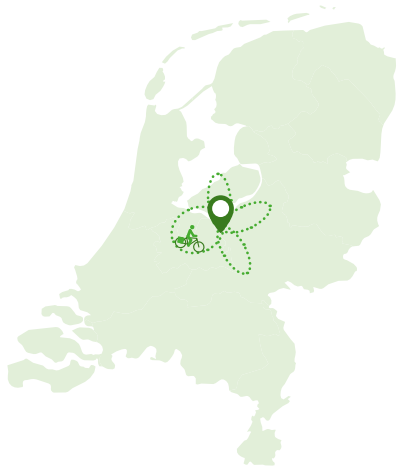
	oppervlakte (km ²)	lengte knooppunt-routenetwerk (km)	aantal km netwerk per aantal km ² opp	aantal knooppunten	aantal knooppunten per 10 km netwerk
Friesland	3.299	3.045	0,92	862	2,8
Nederland	34.667	34.586	1,00	9.427	2,7

Nederland telde in januari 2022 totaal 34.586 kilometer knooppuntrouten netwerk en 9.427 fietsknooppunten. Dit komt neer op 2,7 knooppunten per 10 kilometer netwerk. Negen procent van het aantal kilometer knooppuntroutes (3.045 km) en eveneens 9% van het aantal knooppunten (862 knooppunten) is in Friesland te vinden. De dichtheid van het fietsknooppuntnetwerk (aantal kilometers en aantal knooppunten) ligt in Friesland boven het landelijk gemiddelde. Van de 3.713 kilometer LF-routes in Nederland, gaat 253 kilometer (7%) door Friesland.

Bron: Fietsplatform, Landelijke Routedatabank, 2022

1.5 Fietsvakanties en LF-gebruik

Er wordt in dit rapport onderscheid gemaakt tussen twee typen fietsvakanties: fietsstandplaatsvakanties en fietstrektochten.

Fietsstandplaatsvakantie:

vakantie waarbij men meerdere fietstochten onderneemt vanaf een vast vakantieadres.

Fietstrektocht:

vakantie waarbij men fietst van overnachtingsadres naar overnachtingsadres en dus op verschillende plekken overnacht.

Nederlanders (16+) brachten in 2021 in totaal circa 7,2 miljoen fietsvakanties in eigen land door. Deze fietsvakanties bestaan uit circa 5,4 miljoen fietsstandplaatsvakanties en circa 1,9 miljoen fietstrektochten. In totaal werd tijdens deze fietsvakanties ongeveer 30 miljoen keer overnacht. Zeven miljoen overnachtingen tijdens fietstrektochten en ruim 23 miljoen overnachtingen tijdens fietsstandplaatsvakanties. In totaal gaven Nederlanders in 2021 naar schatting 942 mln euro uit aan binnenlandse fietsvakanties.

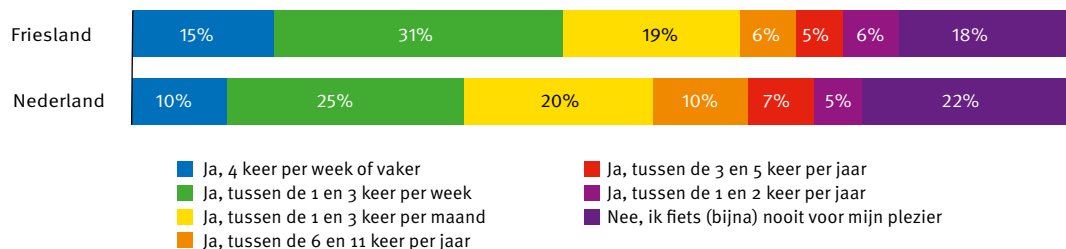
Ruim de helft (53%) van de trektochtfietsers gebruikte in 2021 tijdens één of meer trektochten in eigen land een LF-route. In totaal werd tijdens 40% van de trektochten een LF-route gebruikt. Dit zijn 756.000 trektochten.

2 Recreatief fietsen door Friezen

Dit hoofdstuk gaat in op de participatie aan recreatief fietsen door de inwoners (16+) van Friesland. Er wordt gebruik gemaakt van het onderzoek naar fietsvakanties dat het Fietsplatform heeft laten doen door Kien Onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd onder een representatieve steekproef van Nederlanders van 16 jaar en ouder.

2.1 Recreatief fietsen

In Friesland stapte 82% van de inwoners (16+) wel eens voor het plezier op de pedalen (2020/2021). Dit zijn circa 445.000 recreatieve fietsers. De participatie aan recreatief fietsen ligt in Friesland boven het landelijk gemiddelde van 78%. Het gaat daarbij zowel om fietstochten op een gewone fiets, als om fietstochten op een e-bike, mountainbike of racefiets.

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakantieonderzoek, 2020 en 2021

Vijftien procent van de Friezen (16+) fietste wekelijks vier keer per week of vaker. Dit is beduidend meer dan het landelijke gemiddelde (10%). Ook de groep die 1 tot 3 keer per week fietste is in Friesland groter dan gemiddeld in Nederland (31% t.o.v. 25%). In totaal maakten Friezen in 2020/2021 jaarlijks ongeveer 34,4 miljoen recreatieve fietstochten.

2.2 Fietsen tijdens de vakantie

Van de Friezen (16+) die in 2020/2021 wel eens voor het plezier fietsten, fietste 69% wel eens tijdens een binnenlandse vakantie (geen specifieke fietsvakantie). Dit percentage ligt boven het landelijk gemiddelde van 65%.

Van de Friezen die voor het plezier fietsen ging 20% in deze periode op fietsstandplaatsvakantie. Dit is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde (21%). Het aandeel trektochtfietsers (6,2%) blijft onder de recreatieve fietsers in Friesland iets achter (Nederland 8,5%).

	Fietsstandplaatsvakanties	Fietstrektochten
Friezen	20%	6,2%
Nederlanders	21%	8,5%

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakantieonderzoek, 2020 en 2021

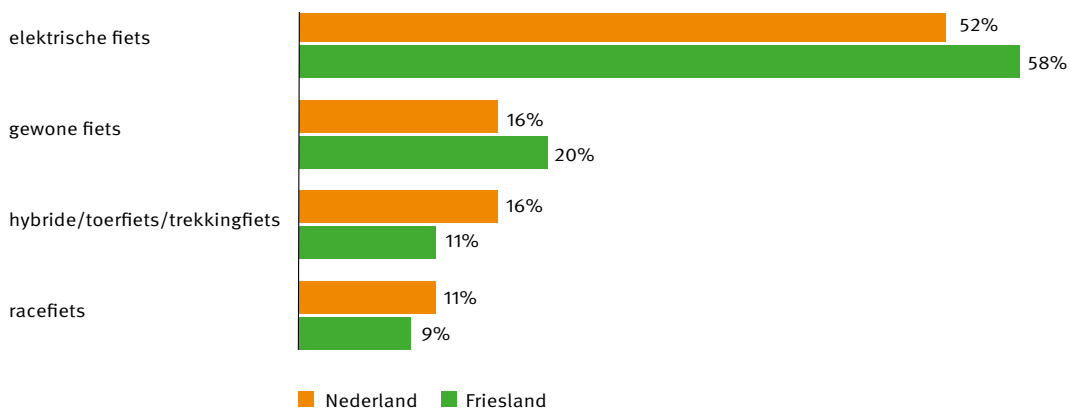
3 De recreatieve fietser in Friesland

In dit hoofdstuk staat de recreatieve fietser in Friesland centraal. Er wordt gebruik gemaakt van het onderzoek dat de ANWB in 2021 heeft laten uitvoeren door Blauw Research. De fietsers zijn benaderd via de kanalen van ANWB, Fietzersbond, NTFU en het Fietsplatform. De onderzoeksresultaten zijn niet representatief voor de Nederlandse bevolking. Respondenten in dit onderzoek zijn ouder dan de gemiddelde Nederlander, vaker man en ze stappen vaker op de pedalen.

3.1 Herkomst

Het grootste deel (88%) van de recreatieve fietsers die doorgaans in Friesland fietsen, komt zelf ook uit Friesland. Na Friesland zelf zijn Groningen (3%), Flevoland (3%) en Noord-Holland (3%) de belangrijkste herkomstprovincies.

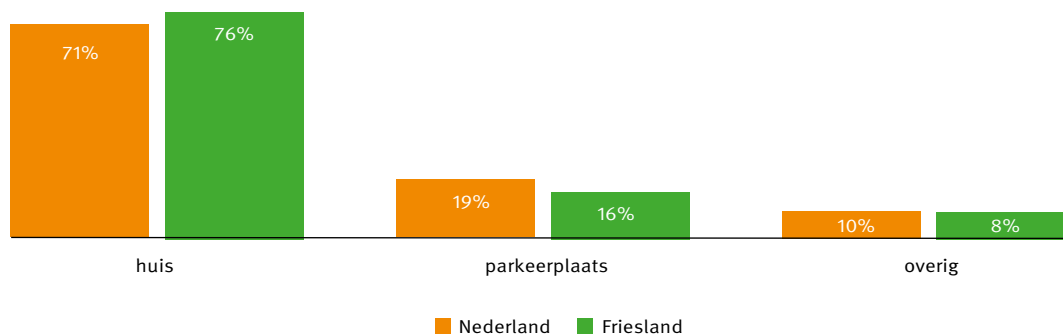
3.2 Type fiets

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

In Friesland kiest een relatief groot deel (58%) van de fietsers meestal voor de elektrische fiets. Dit is opvallend meer dan het landelijk gemiddelde (52%). Er wordt in Friesland met name minder gebruik gemaakt van een hybride, toerfiets of trekkingfiets.

3.3 Startpunt

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Fietsers die doorgaans in Friesland fietsen starten relatief vaak (76% t.o.v. 71% landelijk) vanaf de eigen woning. Zestien procent start de fietstocht meestal vanaf een parkeerplaats en 8% vanaf een andere plek (gehuurde woning of tweede huis/vakantiewoning).

3.4 Afstand

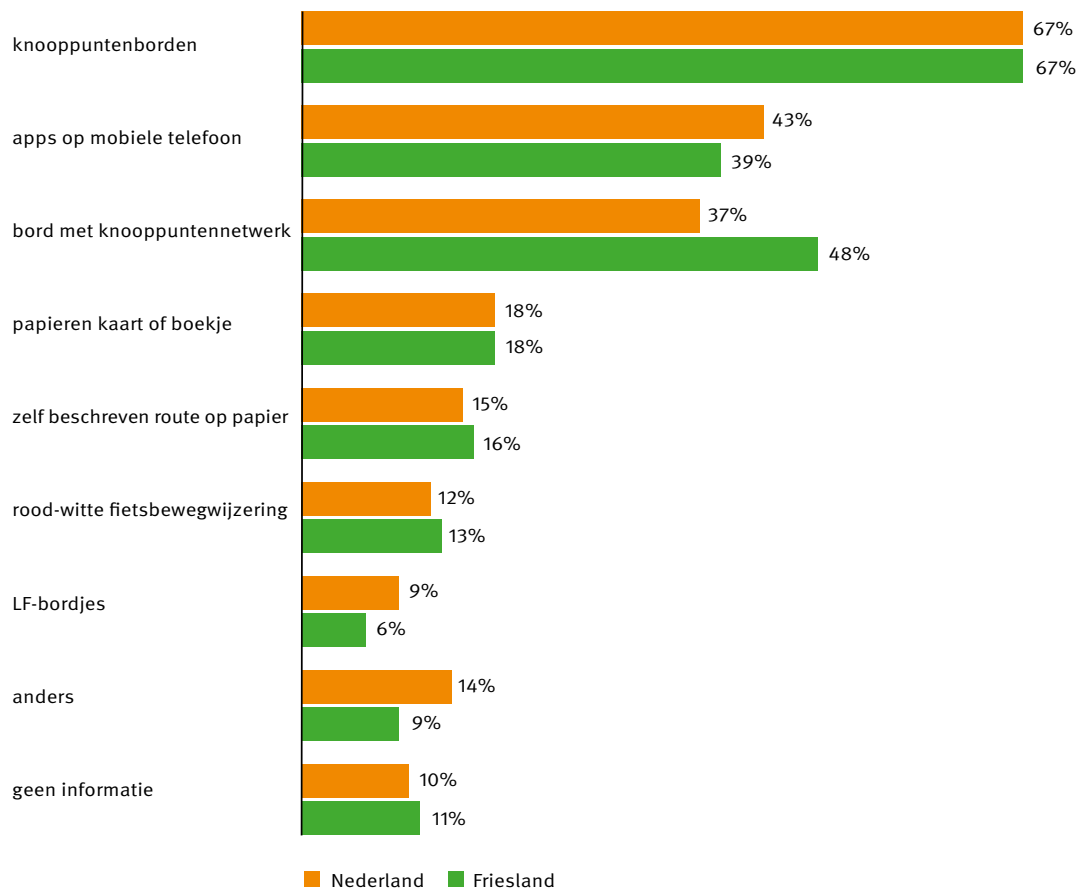
Bijna de helft (47%) van de fietsers in Friesland legt tussen de 30-50 kilometer af. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde Nederlandse fietser. De groep die gemiddeld minder dan 30 kilometer fietst is iets groter dan gemiddeld in Friesland (31% t.o.v. 27% landelijk).

3.5 Gezelschap

De gemiddelde fietser fietst in Friesland meestal met de partner (66%), 23% fietst alleen en 5% met vrienden. Ten opzichte van het gemiddelde voor Nederland wordt in Friesland vaker met de partner en minder vaak met vrienden gefietst.

3.6 Informatiebronnen

De gebruikte informatiebronnen om de route te bepalen komen in Friesland grotendeels overeen met het landelijke beeld. De knooppuntenborden werden door 67% van de fietsers gebruikt. Bijna de helft (48%) van de recreatieve fietsers maakte gebruik van de overzichtsbornen van het knooppuntennetwerk, dit is beduidend meer dan het landelijk gemiddelde (landelijk 37%). Op de derde plek staan de apps op de mobiele telefoon.

Bron: Blauw, *Recreatief fietsen in Friesland*, 2021

4 Fietsvakanties in Friesland

Dit hoofdstuk gaat in op fietsvakanties van Nederlanders (16+) in Friesland. Er wordt gebruik gemaakt van het onderzoek naar fietsvakanties dat het Fietsplatform heeft laten doen door Kien Onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd onder een representatieve steekproef van Nederlanders van 16 jaar en ouder. Er wordt in dit hoofdstuk onderscheid gemaakt tussen fietsstandplaatsvakanties en fietstrektochten.

Fietsstandplaatsvakantie:
vakantie waarbij men meerdere fietstochten onderneemt vanaf een vast vakantieadres.

Fietstrektocht:
vakantie waarbij men fietst van overnachtingsadres naar overnachtingsadres en dus op verschillende plekken overnacht.

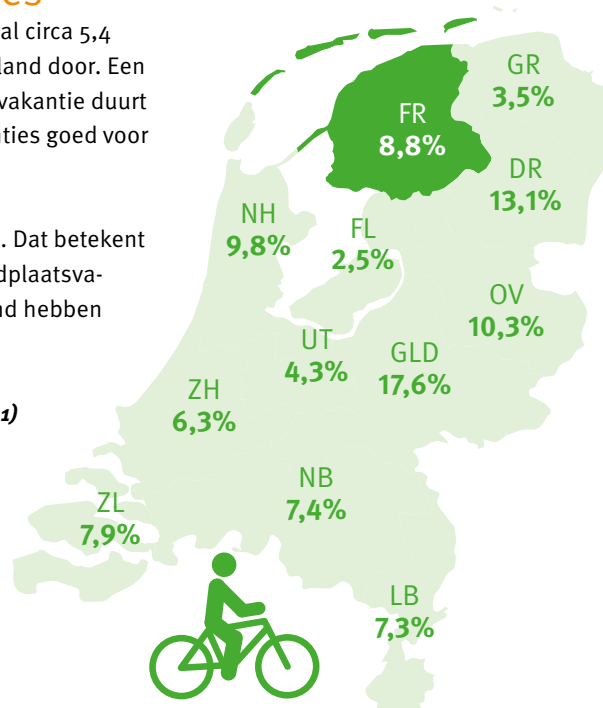
4.1 Fietsstandplaatsvakanties

Nederlanders (16+) brachten in 2021 in totaal circa 5,4 miljoen fietsstandplaatsvakanties in eigen land door. Een gemiddelde binnenlandse fietsstandplaatsvakantie duurt 4,3 nachten, dus zijn fietsstandplaatsvakanties goed voor circa 23,2 miljoen overnachtingen.

Friesland heeft een marktaandeel van 8,8%. Dat betekent dat Nederlanders tijdens 474.000 fietsstandplaatsvakanties ruim 2,0 miljoen nachten in Friesland hebben doorgebracht¹.

Marktaandeel fietsstandplaatsvakanties (2021)

Bron: Kien Onderzoek, *Fietsvakanties en fietstrektochten in Nederland, 2021*

¹ De berekening van het aantal overnachtingen gaat uit van de duur van een gemiddelde binnenlandse fietsstandplaatsvakantie.

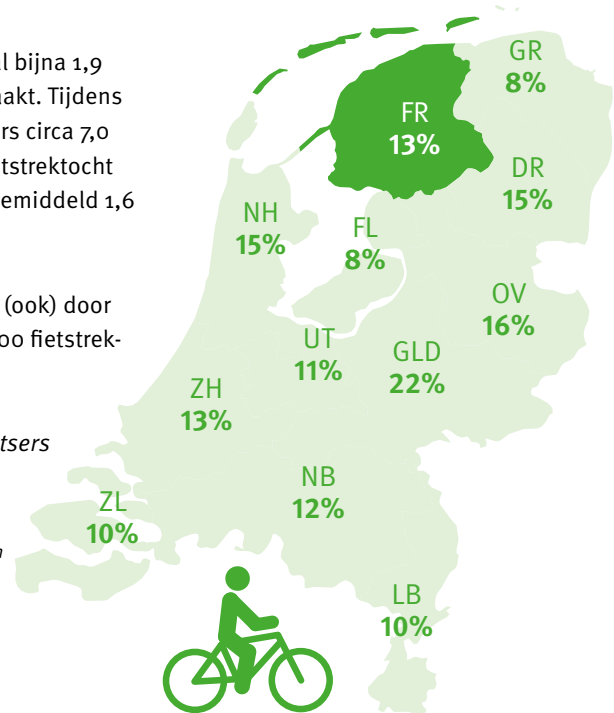
4.2 Fietstrektochten

Nederlanders (16+) hebben in 2021 in totaal bijna 1,9 miljoen fietstrektochten in eigen land gemaakt. Tijdens deze trektochten hebben de trektochtfietsers circa 7,0 miljoen keer overnacht. Een gemiddelde fietstrektocht duurde 3,8 nachten. Per trektocht werden gemiddeld 1,6 provincies aangedaan.

Tijdens 13% van de trektochten fietste men (ook) door Friesland. Dit komt neer op ongeveer 252.000 fietstrektochten en circa 620.000 overnachtingen².

* Percentages tellen op tot >100% omdat fietsers gemiddeld 1,6 provincies aandoen tijdens een trektocht

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakanties en fietstrektochten in Nederland, 2020 en 2021

4.3 LF-gebruik

Ruim de helft (53%) van de trektochtfietsers gebruikte in 2021 tijdens één of meer trektochten in eigen land een LF-route. In totaal werd tijdens 40% van de trektochten een LF-route gebruikt. Dit zijn 756.000 trektochten.

Door de provincie Friesland loopt de LF Kustroute, die van Cadzand-Bad naar Bad Nieuweschans loopt. Ook de LF Zuiderzeeroute (Amsterdam-Afsluitdijk-Kampen-Amsterdam) loopt door de provincie. De Ronde van Nederland – een combinatie van meerdere LF-routes – voert ook door Friesland (over het traject van LF Kustroute). Tot slot pikt de LF9 NAP-route die van Bad Nieuweschans naar Breda gaat ook een klein stukje Friesland mee. In totaal zijn 610.000 trektochten gemaakt op LF-routes die (ook) door Friesland lopen. Dat wil overigens niet zeggen dat al deze trektochtfietsers ook door Friesland hebben gefietst, het is ook mogelijk dat ze een ander deel van de route gefietst hebben.

LF-route	Deel van de trektochten op LF	Aantal trektochten op LF
LF Kustroute	24%	178.000
LF Zuiderzeeroute	20%	255.000
Ronde van Nederland	13%	101.000
LF9 NAP-route	10%	76.000

² De berekening van het aantal overnachtingen gaat uit van de duur van een gemiddelde binnenlandse fietstrektocht. Verder wordt er vanuit gegaan dat iemand die tijdens een trektocht meerdere provincies aandoet in elke provincie evenveel nachten doorbrengt.

5 Waardering recreatief fietsen in Friesland

De waardering van recreatief fietsen in Friesland staat in dit hoofdstuk centraal. Er wordt gebruik gemaakt van twee bronnen. Ten eerste het onderzoek dat de ANWB heeft laten uitvoeren door Blauw Research. Dit onderzoek geeft inzicht in de waardering van Friesland als fietsprovincie en van aandachtspunten voor verbeteringen. Het tweede onderzoek dat gebruikt wordt is het onderzoek naar de waardering van de knooppuntroutes dat het Fietsplatform in 2022 heeft laten uitvoeren door Kien Onderzoek.

5.1 Oordeel over fietsen in Friesland

Nederlanders die in 2021 meestal in Friesland fietsten, beoordeelden fietsen in Friesland gemiddeld met een 8,3. Dezelfde fietsers beoordeelden het fietsen in Nederland met een 8,2. Tijdens de voorgaande meting in 2016 kreeg Friesland gemiddeld een 8,0.

5.2 Factoren van invloed op de ideale fietstocht

Diverse factoren hebben invloed op de waardering van een fietstocht. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de top 5 factoren die het meest genoemd werden. Het belang van deze factoren komt voor Friesland in hoofdlijnen overeen met het beeld voor Nederland.

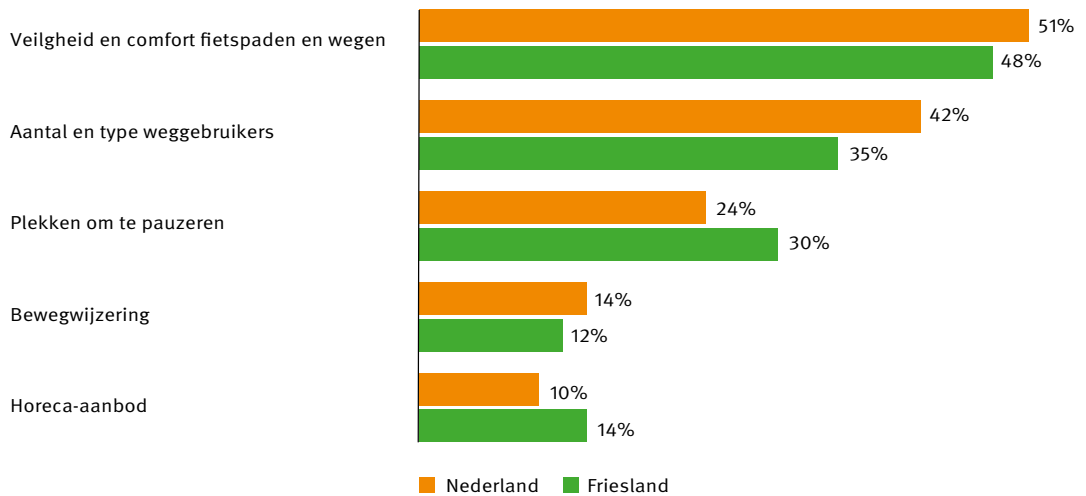
	Top 5 factoren Friesland	Sterk van invloed	Een beetje van invloed	Niet van invloed
1	De omgeving/gebied	84%	15%	1%
2	De fiets	79%	15%	6%
3	Veiligheid en comfort fietspaden en wegen	74%	25%	1%
4	Het weer	61%	37%	2%
5	De route/afgelegde parcours	57%	35%	7%

Bron: Blauw, *Recreatief fietsen in Friesland, 2021*

De recreatieve fietsers in Friesland gaven de omgeving/gebied waar doorheen gefietst werd gemiddeld een 8,3. Net iets hoger dan het landelijk gemiddelde (8,2). De veiligheid en het comfort van de fietspaden en wegen kreeg in Friesland gemiddeld een 7,4 (landelijk een 7,3). De route/het afgelegde parcours scoorde in Friesland - met een 7,9 – precies op het landelijk gemiddelde.

5.3 Verbeterpunten fietsen in Friesland

Een vijfde (20%) van de recreatieve fietsers had in 2021 geen verbeterpunten voor fietsen in Friesland. De fietsers in Friesland zijn tevredener dan de gemiddelde fietser. Landelijk had slechts 16% van de fietsers geen verbeterpunten.

Bron: Blauw, *Recreatief fietsen in Friesland, 2021*

- Qua verbeterpunten noemde bijna de helft van de recreatieve fietsers in Friesland de veiligheid en het comfort van de fietspaden. Opmerkingen hadden vooral te maken met te smalle paden (37% van de recreatieve fietsers), slechte kwaliteit verharding/wegdek (27%) en achterstallig onderhoud groen in de berm (23%). Onveilige kruispunten of oversteekpunten werden door 14% genoemd.
- Recreatieve fietsers in Friesland hadden in 2021 minder last van het aantal en type weggebruikers dan gemiddeld in Nederland. Toch is dit ook in Friesland een punt van aandacht. Meest genoemde onderwerpen waren de snelheidsverschillen op het fietspad (23% van de recreatieve fietsers), het (asociale) gedrag van mede-weggebruikers (19%) en de drukte op de fietspaden (16%).
- Dertig procent van de fietsers in Friesland vond in 2021 dat er onvoldoende plekken waren om te pauzeren, dit is meer dan gemiddeld in Nederland (24%). Bijna een kwart (24%) van de recreatieve fietsers heeft behoefte aan openbare toiletten, 22% noemt 'te weinig bankjes' en 14% zou onderweg graag meer watertappunten zien.

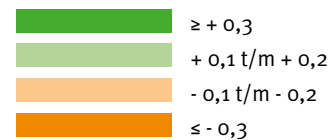
5.4 Waardering knooppuntroutes in Friesland

Nederlanders die in de afgelopen twee jaar gebruik gemaakt hebben van het fietsknooppuntennetwerk in Friesland beoordeelden dit netwerk in 2022 gemiddeld met een 8,0. Dit is iets hoger dan het gemiddelde oordeel over de fietsknooppuntennetwerken in Nederland (7,9).

Waardering aspecten fietsknooppuntennetwerk	Friesland	Nederland
Kwaliteit paden en wegen fietsknooppuntennetwerk <i>Kwaliteit van de verharding, breedte van de paden en comfort</i>	8,0	7,9
De mate waarin men ongehinderd kan fietsen op de paden en wegen <i>Zonder hinder van andere fietsers of weggebruikers</i>	7,8	7,6
Kwaliteit bewegwijzering fietsknooppuntennetwerk <i>In hoeverre is het eenvoudig om de route te volgen</i>	8,0	7,9
Kwaliteit ontwerp fietsknooppuntennetwerk <i>In hoeverre zijn de meest geschikte paden en wegen gekozen en laten de routes het mooiste van de regio zien</i>	8,0	7,9
De mate waarin het fietsknooppuntennetwerk evenwichtig is samengesteld <i>In hoeverre is er voldoende te kiezen, zoals verschillende landschappen, de afstanden tussen de knooppunten en de verschillende routes die kunnen worden</i>	7,9	7,8

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Cijfer ten opzichte van het gemiddelde voor Nederland:

Friesland scoorde op alle kwaliteitsaspecten van het netwerk boven het landelijk gemiddelde.

De knooppuntgebruikers zijn vooral meer te spreken over de mate waarin men ongehinderd kan fietsen op het netwerk (+0,2).

Bronnen

Fietsvakanties 2021 (incl. Verdieping LF-gebruikers) – Kien Onderzoek in opdracht van Landelijk Fietsplatform

Een online onderzoek onder een representatieve steekproef van Nederlanders (16+) (n=5097). Vervolgens zijn de respondenten geselecteerd die wel fietsen voor het plezier én die een fietsvakantie of een fietstrektocht hebben ondernomen (n=1043).

- Fietsstandplaatsvakanties: uitkomsten hebben betrekking op 1.722 standplaatsvakanties (n=844 personen).
- Fietstrektochten: uitkomsten hebben betrekking op 626 trektochten (n=266 personen).

Verdieping LF-gebruikers

Via diverse online fietsgerelateerde (social) mediakanalen is - in aanvulling op het onderzoek naar Fietsvakanties 2021 – de trektochtfietsers benaderd. Doel was het bereiken van zoveel mogelijk trektochtfietsers die de afgelopen 12 maanden een LF-route gebruikten tijdens een trektocht (doelgroep verdiepend onderzoek).

- *Verdieping trektocht op LF-route: uitkomsten hebben betrekking op 1.160 trektochten (n=671 personen).*

Op basis van deze onderzoeken wordt voor Friesland doorgerekend met het marktaandeel van Friesland. Door het onderzoek weten we welk deel van de fietsvakanties in Friesland wordt doorgebracht.

Fietsknooppuntroutes 2022 – Kien Onderzoek in opdracht van Landelijk Fietsplatform

Een online onderzoek onder twee groepen fietsknooppuntgebruikers.

1. Een representatieve steekproef van Nederlanders (16+) (n=4215), degenen die in de afgelopen twee jaar gebruik maakten van een fietsknooppuntennetwerk (n=1606) hebben de vervolgvragen gekregen.
2. Via de nieuwsbrief en social mediakanalen van het Fietsplatform zijn recreatieve fietsers benaderd die in de afgelopen twee jaar gebruik maakten van een fietsknooppuntennetwerk (n=737). De respondenten zijn niet representatief voor de Nederlandse bevolking. De groep van 60 jaar en ouder is sterk oververtegenwoordigd, het zijn vaker mannen en enkele kleinere provincies zijn in verhouding oververtegenwoordigd. Dit komt doordat er extra inspanningen zijn geleverd om ook voor deze provincies een voldoende grote netto steekproef te behalen.

Deze twee groepen respondenten hebben over diverse aspecten van maximaal twee fietsknooppuntennetwerken vragen gekregen. Het eindoordeel over deze aspecten is gebaseerd op het gemiddelde van deze twee groepen.

Steekproef Friesland (n=227).

Recreatief Fietsen in Nederland 2021 – Blauw Research in opdracht van ANWB.

Een online onderzoek naar recreatieve fietsers. De fietsers (n=9.156) zijn benaderd via de kanalen van ANWB, Fietsersbond, NTFU en stichting Landelijk Fietsplatform. De onderzoeksresultaten zijn niet representatief voor de Nederlandse bevolking. Respondenten in dit onderzoek zijn ouder dan de gemiddelde Nederlander, vaker man en ze stappen vaker op de pedalen.

Steekproef Friesland (n=334).

Op de fiets beleef je Nederland op z'n mooist. Het is onze missie om Nederland het beste recreatieve fietsland in de wereld te laten zijn, nu en in de toekomst. Deze missie brengen wij in de praktijk door fysieke en bestuurlijke barrières weg te nemen, door het delen van kennis met professionele partners en het bieden van inspiratie en informatie aan recreatieve fietsers uit binnen- en buitenland.

Als netwerkorganisatie zorgen we voor verbinding tussen regionale, provinciale, landelijke én internationale partijen. Wij maken van fietsen in Nederland een grenzeloze ervaring: veilig, makkelijk en leuk.

Stichting Landelijk Fietsplatform is initiator van:

© Stichting Landelijk Fietsplatform

Amersfoort, juli 2022

Postbus 846, 3800 AV Amersfoort

e-mail: info@fietsplatform.nl

internet: www.fietsplatform.nl

www.nederlandfietsland.nl (consumentenportal)

Recreatief fietsen

provinciale factsheet 2022 | FRIESLAND

Participatie recreatief fietsen

82%

van de inwoners van Friesland (16+)
fietst voor het plezier

Friesland telt circa
445.000
recreatieve fietsers (16+)

waarvan

46% minstens
eens per week fietst

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakantieonderzoek, 2020 en 2021 en CBS, Bevolking op 1 januari 2021

Aantal fietstochten

Inwoners van Friesland (16+)
maken jaarlijks
34,4 miljoen
recreatieve fietstochten

Bron: Kien Onderzoek, Fietsvakantieonderzoek, 2020 en 2021 en CBS, Bevolking op 1 januari 2021

Waardering fietsen in Friesland

8,3

door Nederlanders die doorgaans
in Friesland fietsen

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Ideale fietstocht

Nederlanders die doorgaans in Friesland fietsen noemen onderstaande factoren die sterk van invloed zijn op de ideale fietstocht:

1

Omgeving

84%

2

De fiets

79%

3

Veiligheid en comfort
paden en wegen

74%

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Type fiets

Nederlanders die doorgaans in Friesland
fietsen, fietsen meestal op:

58% elektrische fiets

20% gewone fiets

11% toerfiets

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Top 3 verbeterpunten

1 Te smalle paden

37%

2 Kwaliteit verharding/
wegdek

27%

3 Openbare toiletten

24%

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Gebruik hulpmiddelen door Nederlanders die doorgaans in Friesland fietsen:

1
Knooppuntborden

67%
en overzichtsborden
48%

2
Apps op de mobiele telefoon

39%

3
Papieren kaart of boekje

18%

Waardering knooppuntennetwerk in Friesland

8,0

Bron: Blauw, Recreatief fietsen in Friesland, 2021

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Waardering onderdelen knooppuntennetwerk

Paden en wegen

8,0

Drukke

7,8

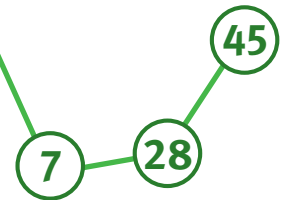
Bewegwijzering

8,0

Ontwerp netwerk

8,0

Samenstelling netwerk

7,9

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Fietsstandplaatsvakanties in Friesland

Marktaandeel Friesland

8,8%

474.000
fietsstandplaatsvakanties

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Fietstrektochten in Friesland

13,4%

van de fietstrektochten

oftewel

252.000

fietstrektochten gaan (deels)
door Friesland

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Gebruik LF-routes

Landelijk gebruikte

53%

van de binnenlandse
trektocht fietsers
een LF-route tijdens
één of meerdere
trektochten

Bron: Kien Onderzoek, Fietsknooppuntroutes, 2022

Aanbod routenetwerken Friesland

Lengte knooppunt-
routenetwerk

3.045
kilometer

Aantal
knooppunten

862

Lengte LF-routes

253
kilometer

Marktaandeel

8,8%

9,1%

6,8%

Bron: Fietsplatform, Landelijke Routedatabank, 2022.

© JULI 2022 – STICHTING LANDELIJK FIETSPLATFORM

DEZE FACTSHEET IS EEN UITGAVE VAN STICHTING LANDELIJK FIETSPLATFORM. DE FACTSHEET RECREATIEF FIETSEN HOORT BIJ DE PROVINCIALE RAPPORTAGE RECREATIEF FIETSEN – FRIESLAND 2022. DEZE IS TOT STAND GEKOMEN MET FINANCIËLE BIJDRAGEN VAN HET MINISTERIE I&W EN DE PROVINCIE FRIESLAND. ONTWERP: BURO 28 LEONIE NENNIE – SAMENSTELLING FACTSHEET: DE AFDELING ONDERZOEK MONICA WAGENAAR

Vergadering van het Dagelijks Bestuur

Datum: Donderdag 8 december 2022

Tijd: 10:00 – 11:30 uur

Locatie: Digitaal via Teams

11. Sabbatical directeur

Aanleiding

Sinds mei 2012 ben ik (Lourens Touwen) bij Marrekrite werkzaam als directeur, het eerste jaar ad interim vanuit mijn eigen organisatieadvies bedrijf. De afspraak met het bestuur was dat ik, als de samenwerking ons wederzijds zou bevallen, in vaste dienst zou komen. Dat gebeurde per mei 2013, met veel plezier. Mijn eigen bedrijf kon ik er in afgeschaalde vorm naast houden, mits ik niet in het speelveld van Marrekrite actief zou zijn.

Vrij vlot na mijn aantreden zijn we, naast de uitvoering van onze reguliere beheer – en onderhoudstaken, begonnen om de organisatie te ontwikkelen en te herstructureren. Daarnaast participeerden we in vele projecten. Marrekrite is altijd een ambitieuze en tegelijk praktische organisatie geweest, die sterk op resultaat is gericht. Waren we bij mijn aantreden nog een soort regiekantoor dat het werk wegzette bij derden, al snel begonnen we met een proces van vergaande insourcing. We namen vlot mensen aan en gingen het werk voortaan zelf uitvoeren. Dat leidde tot een sterke verbetering van de kwaliteit, maar ook tot een zodanige kostenbesparing, dat wij 10 jaar lang de deelnemersbijdragen nooit hebben verhoogd. Ook hebben we jaren niet geïndexeerd. Het was steeds de uitdaging om zo scherp mogelijk te zeilen.

De andere kant van deze medaille is dat er wel een permanente druk op de organisatie staat. De sfeer is goed en de mensen werken bij Marrekrite met groot plezier, maar er was wel altijd teveel werk voor te weinig mensen. Ik heb het DB daarom recent aangegeven dat we in de herbezinning op onze toekomst in 2023, ook goed naar dit aspect moeten kijken. De rek is eruit en we beginnen ons nu langzamerhand in de eigen voet te schieten. We dreigen in sommige projecten de verwachtingen niet meer waar te kunnen maken, simpelweg omdat er te weinig capaciteit is (bijv. project TOPs of project Landpaden).

Een duidelijke uitwas van deze scheve verhouding tussen beschikbare uren en hoeveelheid werk, is ook het feit dat ik de afgelopen jaren structureel teveel uren heb moeten maken. Ik moest op allerlei plekken de gaten dichtlopen. Helder is dat dit niet langer zo kan doorgaan. Op 29 september heb ik het DB daarom toegezegd met een voorstel te komen voor het wegwerken van dit stuwmeer aan verlofdagen. Het gaat om een flinke periode van in totaal 9 maanden, van 1 januari tot 1 oktober 2023.

Op zoek naar een waarnemer

Zoals ik het DB op 29 september heb aangegeven, heb ik de vrijheid genomen om achter de schermen te zoeken naar iemand die ik geschikt acht om een tijd als mijn plaatsvervanger op te treden. Overigens is mijn formele plaatsvervanger binnen de organisatie Corrie de Groot, maar zoals het bestuur weet, zijn er omstandigheden in haar privésfeer die een belasting met deze taak nu onverstandig maken.

Daarom moest er buiten de organisatie worden gezocht, maar tegelijk weer niet zover weg dat we met iemand te maken zouden krijgen die totaal onbekend zou zijn met het speelveld. Er even iemand vanuit Maandag neerzetten is naar mijn idee geen optie.

recreatieschap marrekrite

Uiteindelijk rolde de naam van Judith Porsius (senior projectleider bij de provincie) uit de bus. Voor haar bleek het een mooie kans te zijn om mij een tijdje te vervangen. En ook belangrijk: zij heeft daar heel veel zin in. Dat is ook niet zo vreemd. Judith en Marrekrite hebben al een jaar of 15 een warme band. Judith heeft in diverse functies binnen provincie Fryslân vele jaren in de watersport gewerkt (onder andere als projectleider in het Friese Merenproject) en had daarbij vaak met Marrekrite te maken. De meeste collega's binnen Marrekrite kennen haar daarom ook al geruime tijd. Judith past qua mens, maar ook qua ervaring, uitstekend bij Marrekrite.

Vervolgens is met de directie van de provincie gesproken over de tariefstelling. Aangezien het om een detachering naar een GR gaat, waarin de provincie als deelnemer een belangrijke participant is, kon een scherp tarief worden neergelegd (€ 6.282,- per maand voor 24 uur per week). Daarmee zijn de kosten binnen onze begroting op te lossen, mede omdat we een deel van de uren kunnen boeken op lopende projecten, zoals dat nu ook in mijn geval gebeurt.

Belangrijke condities

In het DB van 29 september hebben we ook over de condities gesproken waarin we de waarneming door Judith zouden moeten plaatsen. Hier hebben vicevoorzitter Rob Jonkman en ik ook apart nog over doorgesproken, gevolgd door een gesprek met Judith erbij. De kern van deze overleggen is dat we het zo moeten organiseren, dat Judith de ruimte en de vrijheid krijgt om samen met Corrie en de rest van het team de organisatie op goede wijze door de beoogde periode te loodsen. De bedoeling is dat Corrie en Judith nauw samen optrekken, waarbij het nu zo geregeld is dat Corrie namens mij tekenbevoegd is. Dat betekent dat Corrie in overleg met Judith het grootste deel van de facturen kan afhandelen. Alleen als het om echt grote bedragen gaat (bijvoorbeeld € 25.000), zouden we kunnen afspreken dat er even met mij ruggenspraak wordt gehouden. Belangrijk is echter te onderstrepen dat Judith in operationele zin mijn waarnemer is en dat zij voor de dagelijkse gang van zaken in de organisatie verantwoordelijk is.

Tegelijk hebben we afgesproken dat ik op de achtergrond oproepbaar ben, per direct, mocht daartoe onverhoopt aanleiding zijn. Dat kan ook prima. We spreken weliswaar (voor de buitenwacht) van een "sabbatical", maar in de praktijk ga ik (helaas) niet door Nepal lopen, maar ben ik gewoon thuis in Leeuwarden mijn huis aan het verbouwen. Dat betekent dat ik bijvoorbeeld af en toe een keer bij het werkoverleg in Uitwellingerga kan aansluiten en dat ik vanuit huis nog een belangrijke bijdrage aan de Jaarstukken 2022 en Begroting 2024 kan leveren. Ook zou ik desgewenst bij bestuursvergaderingen aan kunnen sluiten. Ook zou het wellicht goed zijn dat ik acte de préséance geef tijdens bijvoorbeeld de vaartochten die we voor raden en staten in het voorjaar op de rol hebben staan. Tegelijk moet dit alles zodanig gebeuren dat Judith wel ervaart dat zij voldoende ruimte heeft, het moet wel een waarneming met inhoud worden en niet alleen een kwestie van "op de winkel passen" zijn.

Nieuwe koers voor Marrekrite?

Iets anders is dat we in 2023 voor een belangrijk transitiejaar staan. We hebben te maken met nogal wat verloop in de organisatie (pensionering, verandering van werkplek, emigratie). Die plekken moeten worden ingevuld en dat terwijl we op een kantelpunt in onze geschiedenis staan. Ik zie echter vooral kansen. Er komen een paar lijnen mooi bij elkaar. Naar mijn idee moeten we de vrijkomende plekken met andere functies invullen, dan de bestaande, ten einde Marrekrite voor te bereiden op de toekomst.

Wij merken dat we langzaam in een ander speelveld terecht komen. Door alle vragen die er vanuit de deelnemers op ons afkomen, krijgen we een steeds belangrijker rol als een Fryslân breed opererend advies- en projectbureau voor allerlei zaken die bij de deelnemers spelen op het vlak van R&T.

Waar we intern bij Marrekrite de traditionele sporen zien oplossen rondom de oude tweedeling in "water" versus "land", merken we dat we langzaam groeien naar een organisatie waar 2 andere taakvelden naast elkaar staan, namelijk Beheer & Onderhoud (water + land) versus *Advies & Ontwikkeling* (zoals het ook al in onze GR wordt genoemd).

recreatieschap marrekrite

De vraag is of de deelnemers deze tendens ook wenselijk achten, en nog belangrijker, of zij die in onze organisatie structureel zouden willen verankeren. Die discussie moet op de wagen komen, zeker nu op diverse plekken vacatures in de organisatie ontstaan. Natuurlijk kan Judith hier met een frisse blik induiken en hierin allerlei werk verzetten. Tegelijk denk ik dat het niet goed is dat ik volledig buiten deze discussies blijf. Ik wil straks weer met Marrekrite verder en bovendien ben ik teveel bij betrokken om dit zomaar los te laten. Dit temeer daar organisatie ontwikkeling ook nog mijn eigenlijke vakgebied is.

Om over die toekomst na te denken, hebben we overigens ook een vaartocht met het AB en betrokken ambtenaren in de agenda's staan. Het lijkt me cruciaal dat ik ook daarbij aanwezig ben.

Bij de herinrichting van de organisatie dienen we overigens ook naar mijn functie te kijken. Als ik na mijn "sabbatical" terugkeer op mijn post, moeten we de zaak zo richten dat er geen nieuw stuwmeer ontstaat. Dat is een zorg die ook expliciet in het bestuur aan de orde is geweest.

Kortom, het wordt voor mij nog wel een toer in het loslaten. Anderzijds besef ik me terdege dat ik Judith niet voor de voeten moet gaan lopen en daar heb ik zelf ook geen belang bij. Ik heb mijn tijd thuis echt nodig. Gelukkig weet ik dat de discussie hierover 100% open ligt en zonder enig voorbehoud van beide kanten kan worden gevoerd. Mijn vertrouwen in Judith – en in Corrie – is wat dat betreft heel groot.

Communicatie

Naar mijn idee hoeven we niet breed te gaan communiceren dat ik een tijd zal worden waargenomen. Ik kan onder mijn mail een zin opnemen waarin ik verwijs naar Judith als mijn vervanger en aangeven dat ik tot 1 oktober 2023 met verlof ben. Ook zouden we kunnen onderzoeken of mails niet automatisch aan Judith kunnen worden doorgeleid. Haar mails zouden moeten worden ondertekend met eronder iets als "waarnemend directeur tot 1 oktober 2023". Dan wijst het zich naar mijn mening vanzelf. Het AB moet natuurlijk wel expliciet worden geïnformeerd, alsmede een aantal belangrijke partners en relaties.

Rest mij het bestuur te bedanken voor het getoonde vertrouwen en de geboden kans. Judith zal in de loop van november alvast regelmatig gebruikmaken van de beschikbare flexplekken op ons kantoor in Uitwellingergera, zodat we haar op natuurlijke wijze op de bok helpen en zij en het team met elkaar vertrouwd kunnen raken.

Voorstel

1. In te stemmen met de inhuur van Judith Porsius (senior projectleider bij de provincie) als plaatsvervangend / waarnemend directeur in de periode van 1 januari tot 1 oktober 2023.
2. Het algemeen bestuur over dit besluit te informeren.

recreatieschap marrekrite

TURAP Marrekrite 2022

conform Financiële Verordening lichten we de verschillen > € 25.000 toe

Kosten langlopende lening

Op 18 mei 2022 hebben we (via de gemeente Sudwest-Fryslân) een langlopende lening afgesloten van € 4 miljoen om onze liquiditeitspositie te verbeteren. De rentvoet van deze lineaire 30-jarige lening bedraagt 1,8250%. Dit bedrag betreft de aan 2022 toe te rekenen rentekosten. Dekking is via een uitname uit de Algemene Reserve.

Programma	Bedrijfsvoering	
	batens	lasten
Effect	€	-50.000,00

Onderhoudskosten Huskes 2022:

De Huskes zijn in het zomerseizoen weer op hun plek gebracht om zo het comfort van de Friese watersporters zoals ze dat de afgelopen jaren gewend waren in stand te houden. Het AB is hierover in juli geïnformeerd en heeft hiermee ingestemd. Dekking is via een uitname uit de Algemene Reserve.

Programma	Waterrecreatie	
	batens	lasten
Effect	€	-50.000,00

Kosten Baggeren

Vanuit de Turap 2021 hebben we in 2022 nog een storting van € 50.000 te doen in de reserve Baggeren.

Programma	Baggeren	
	batens	lasten
Effect	€	50.000,00

Reservemutaties als gevolg van eerdere besluitvorming:

De reservepositie wijzigt als gevolg van een aantal mutaties: 1. de storting in de bestemmingsreserve Baggeren (€ 50.000); 2. de verschuiving van de bestemmingsreserve Baggeren naar de Algemene Reserve; 3. de bestemming van het rekeningresultaat naar de Algemene Reserve (€ 130.982); 4. de dekking van de meerkosten lening en Huskes zoals door het AB besloten op 1 juli en verwerkt in deze Turap (€ 100.000);

	batens		lasten	
SALDO BEGROTINGSWIJZIGING	€	-	€	-50.000
saldo vastgestelde begroting 2022	€	72.172		
saldo reservemutaties begroting 2022	€	50.000		
NIEUW saldo na wijziging begroting 2022	€	72.172		

Aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap voor het
Friesche Waterland "De Marrekrite"
Per e-mail verzonden

Datum: 24 mei 2022
Kenmerk: 2022.158
Onderwerp: Aanbieding accountantsdiensten

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hartelijk dank voor uw offerteaanvraag inzake de accountantscontrole bij de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite". Een opdracht die goed past bij de specialisten van ons kantoor. Op 2 maart jl. hebben wij in een gesprek met uw directeur een goed beeld gekregen van de organisatie en de manier waarop u werkt.

De Marrekrite is een beheersorganisatie die de basisinfrastructuur op het gebied van water- en landrecreatie in Friesland verzorgt ten behoeve van de deelnemers, zijnde provincie en gemeenten. Dat doet u met een relatief kleine organisatie, waarbij samenwerking met andere partijen hoog in het vaandel staat. Dat past bij onze werkwijze, wij van Eshuis organiseren onze dienstverlening vanuit samenwerking in alle fasen van het proces.

Van ons mag u verwachten dat wij zeggen wat we zien, onze praktijkervaring (hoe doen anderen het?) meenemen en u actief informeren over ontwikkelingen en bedreigingen in bijvoorbeeld governance, interne beheersing, IT, kostenverdeling, fiscaliteit, externe verslaggeving en de rechtmatigheidsverantwoording. Want ondanks dat u een relatief kleine beheersorganisatie bent, wordt op al deze vlakken wel van u verwacht dat u alles bijhoudt en vormgeeft in uw processen en werkzaamheden.

In de bijgevoegde offerte leest u hoe wij de accountantsfunctie invullen. Wij zijn een kantoor dat een kwalitatief hoogwaardige controle uitvoert, met een pragmatische en doelmatige insteek. Daarvoor brengen we een redelijke en marktconforme prijs in rekening.

Wij zijn in onze werkwijze procesmatig betrouwbaar op planning, doorlooptijden en deadlines. Maar niet alleen dat, ook op het gebied van de kosten van onze dienstverlening zijn we betrouwbaar en voorspelbaar. Zo werkt HZG al sinds de oprichting van het kantoor in 2012 en dat wordt niet anders na de samenvoeging met Eshuis Accountants en Adviseurs per 1 januari 2022. Vanaf die datum fungeert HZG Accountants als kantoor Groningen van Eshuis, waarbij naamswijziging is voorzien voor medio 2022.

Eshuis Accountants & Adviseurs is een full service accountantskantoor met vestigingen in Groningen, Almelo, Enschede en Amersfoort. We werken met 200 professionals in de noordelijke helft van Nederland. In de controle werken we zowel voor maatschappelijke instellingen op het gebied van lokaal bestuur (gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, overheidsvennootschappen), maar ook voor organisaties op het gebied van welzijn, onderwijs, kinderopvang, kunst en cultuur, en niet te vergeten, voor een breed scala aan private ondernemingen.

Vanuit ons kantoor Groningen werken ongeveer 25 professionals voor decentrale overheden en maatschappelijke instellingen. We kennen dus ook het speelveld om u heen, de deelnemers, de van toepassing zijnde verslaggevingsregels en de hybride fiscaliteit.

Uw stakeholders vragen het nodige van u in termen van verantwoording, control en communicatie. Maar we hebben ook oog voor, en houden rekening met de aard, de omvang en de mogelijkheden van uw organisatie bij de uitvoering van onze werkzaamheden en bij onze adviezen. Door onze branchekennis en ervaring zorgen wij voor een pragmatische en doelmatige werkwijze.

Onze mensen werken vanuit hun passie voor het accountantsvak, en hebben daarbij bewust gekozen om te werken voor een kantoor dat zich mede focust op maatschappelijk relevante organisaties, zoals De Marrekrite. Onze mensen zijn **specialisten** in hun vak.

Wij zoeken het vertrouwen van en de **verbinding** met onze opdrachtgevers, omdat we weten dat dit de kwaliteit van de controle, maar ook en vooral de kwaliteit van de aan de controle verbonden (natuurlijke) adviesrol ten goede komt. Uiteraard levert een controleproces bij degene die gecontroleerd wordt een zekere spanning op, maar tegelijkertijd vinden wij dat we het proces zo veilig moeten inrichten, dat uw mensen met ons durven en willen samenwerken. Daarbij streven wij naar de rol van inspirerende, maar vanuit de rol en verantwoordelijkheid ook kritische, vriend.

Wij werken tegen een vaste prijs, dus zonder meerwerk. Op die manier zijn we in alle opzichten, inhoudelijk, procesmatig en financieel uw betrouwbare partner. De accountantscontrole bij decentrale overheden is zoals bekend op onderdelen zwaar gereguleerd. Dat geldt ook voor samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen, los van de omvang ervan. Dus ook voor een relatief kleine organisatie zoals De Marrekrite gelden wet- en regelgeving, verslaggevingsregels en de eisen aan de accountantscontrole op dezelfde wijze als voor bijvoorbeeld een veel grotere organisatie als de provincie Fryslan. Maar gegeven deze regulering hebben onze mensen het lef om te blijven nadenken en breder te kijken dan alleen volgens de lijnen van het "Handboek Soldaat" en zich op te stellen als uw partner op weg naar transparante verantwoording en een rechtmatige procesgang, zodanig dat als in 2022 of later de rechtmatigheidsverantwoording verplicht is, het dagelijks bestuur deze goed onderbouwd kan afgeven.

In de bijgevoegde offerte zult u lezen dat wij onze dienstverlening inrichten vanuit communicatie. Het proces richten we met u samen in en we bespreken daarin voorafgaand de mogelijkheden, maar ook de kansen en de risico's in het proces. Daardoor kunnen wij onze flexibiliteit tonen in het proces maar toch betrouwbaar en verrassingsvrij opereren in proces en prijs.

Ons zeven stappen schema is om die reden dan ook een flexibel en aanpasbaar schema als de omstandigheden daarom vragen.

Het is ons een genoegen u deze aanbieding te mogen doen. Uw reactie zien we met belangstelling tegemoet en wij beantwoorden graag uw vragen.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. E. Vriesen RA
06 - 52 34 12 25
e.vriesen@eshuis.com

OFFERTE ACCOUNTANTSCONTROLE DE MARREKRITE

Accountantscontrole heeft aspecten van noodzaak in zich, voor zover externe relaties die controle van uw verlangen. Maar accountantscontrole moet in onze beleving ook toegevoegde waarde hebben voor de opdrachtgever zelf, bijvoorbeeld in de vorm van ondersteuning in uw ontwikkeling, met u meedenken en een stimulerende bijdrage leveren aan de verdere verfijning van uw analyse- en sturingsinstrumentarium. Dat werkt het beste met een praktisch ingestelde partner die oog heeft voor de omgeving waarin u werkt, heldere en uitvoerbare adviezen geeft. Daarbij vinden wij het logisch dat uw partner helder aangeeft wat er van uw organisatie wordt verwacht in het controleproces alsmede helder kan communiceren met niet-financieel deskundigen.

Onze aanbieding heeft de volgende indeling:

1. Introductie Eshuis
 2. Controle aanpak
 3. Het team
 4. De prijs
 5. Afsluiting
- Bijlage: CV's partners en auditmanager

1. Introductie Eshuis

HZG Accountants & Adviseurs, gevestigd in Groningen, bestaat sinds 2012 als een accountantskantoor met echte specialisten die er voldoening uit halen om te werken voor maatschappelijke organisaties en decentrale overheden. HZG is in haar werkwijze procesmatig betrouwbaar op planning, doorlooptijden en deadlines. Maar niet alleen dat, ook op het gebied van de kosten van onze dienstverlening zijn we betrouwbaar en voorspelbaar. Zo werkt HZG al sinds de oprichting van het kantoor in 2012 en dat wordt niet anders na de samenvoeging met Eshuis Accountants en Adviseurs per 1 januari 2022. Vanaf die datum fungeert HZG als kantoor Groningen van Eshuis, waarbij naamswijziging is voorzien voor medio 2022.

Eshuis Accountants & Adviseurs is een full service accountantskantoor met na de samenvoeging met HZG vestigingen in Groningen, Almelo, Enschede en Amersfoort. We werken met 200 professionals in de noordelijke helft van Nederland. In de controle is er een belangrijke focus op decentrale overheden en gemeenschappelijke regelingen, maatschappelijke instellingen zoals welzijn, onderwijs, kinderopvang, kunst en cultuur, maar ook werkt Eshuis voor een breed scala aan private ondernemingen.

Vanuit de vestiging Groningen bedienen we meer dan 20 gemeenten, bijvoorbeeld Waadhoeke en Noardeast Fryslân, een provincie, tal van gemeenschappelijke regelingen en ook diverse overheidsvennootschappen (bijvoorbeeld N.V. Port of Harlingen).

Vanuit kantoor Groningen blijven we net als nu werken met ongeveer 25 professionals met veel relevante ervaring bij maatschappelijke instellingen en gemeenten en komen er collega's bij die zich gaan bezighouden met opdrachten in de private sector.

2. Controle aanpak

Onze aanpak kent twee belangrijke steekwoorden: Samenwerking en Communicatie. Daarmee realiseren wij een verrassingsvrije controle zowel qua proces als qua prijs. Controle is in onze optiek maatwerk, daarom vullen we de exacte fasering en timing van de controle jaarlijks samen met u nader in. Dat geldt zowel voor het aantal contactmomenten, de daarbij aanwezige mensen, als de thema's waar het over gaat.

In dat schema past ook het overleg met de audit commissie als vertegenwoordiging vanuit de raad van toezicht, de bestuurder, de directeur bedrijfsvoering en de concern-controller, buiten de kaders van de controle om, vanuit de natuurlijke adviesfunctie.

Op basis van uw vraagstelling komen wij, uitgaande van de fasen in de controle, tot het volgende voorstel, waarbij de tijdsplanning in de kolom “wanneer” in overleg wordt ingevuld.

Omschrijving	De Marrekrite	Eshuis	Wanneer
Aftrap en voorbereiding	1. Directie / Financiën 2. Bestuur / Auditcommissie (optie)	Directeuren	In overleg
Interim-controle	Organisatie	Directeur en team	September
Bespreking bevindingen	1. Directie	Directeur	Begin oktober
Vorbereidingsgesprek jaarrekening	Financiën	Directeur en manager	December
Jaarrekeningcontrole	Organisatie	Directeur en team	Tweede helft januari
Eindgesprek jaarrekening en concept accountantsverslag	1. Directie / Financiën 2. Bestuur / Auditcommissie	Directeuren	Begin februari
Periodiek overleg	Directie / Financiën	Directeur / manager	In overleg

In de **aftrapessie** bespreken we de risico's vanuit het perspectief van de accountantscontrole en de hoofdlijnen van onze aanpak. Uiteraard is er ruimte voor aandachtspunten vanuit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur of de organisatie. We leggen uit wat we aan voorbereidende werkzaamheden van de organisatie verwachten (Lijst op te leveren stukken) en lichten deze informatie-uitvraag desgewenst nader toe. In het eerste jaar zullen we een serie gesprekken voeren met belangrijke procesverantwoordelijken (HRM/salarisadministratie, inkopen, facilitair, opbrengsten/subsidies, financiën/P&C, IT & dataveiligheid) om inzicht te krijgen in de procesinrichting, belangrijke beheersmaatregelen alsmede het risicomanagement. Uiteraard krijgt de rechtmatigheidsverantwoording en de voorbereidingen daarvoor ook de nodige aandacht.

Belangrijke onderwerpen in de controle zijn onder andere de kostentoerekening aan de verschillende programma's, onderscheid omzet/subsidie (met de fiscale gevolgen), alsmede de toerekening van baten en lasten aan projecten.

Gezien de blijvend onzekere situatie met betrekking tot de coronapandemie, de oorlog in de Oekraïne en de energiecrisis waarvan het einde nog niet in zicht is, zullen ook daar waar nodig de gevolgen van deze crises onderdeel zijn van onze risicoanalyse en aanpak. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om de vraag hoe u met de inflatieontwikkelingen omgaat in de begroting, of in de communicatie naar uw deelnemers.

Gezien het toenemende belang van IT in alle bedrijfsprocessen kunnen we er niet omheen ook daar aandacht aan te schenken, de risico's in kaart te brengen, op de voor de accountant relevante gebieden als toegangsbeveiliging, versiebeheer, back-up en recovery en monitoring/logging.

In de **interim-controle** onderzoeken we het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen (functiescheiding, vier-ogenprincipe) in de belangrijkste administratieve processen (personeel/salarissen, inkopen, betalingsverkeer, opbrengsten/subsidies en de opbrengsten uit de eigen activiteiten zoals de vlaggen).

We ontvangen de via de LOTLS (lijst op te leveren stukken) opgevraagde documentatie graag ongeveer een week van tevoren, zodat we de tijd hebben om selecties uit te zetten voordat we bij u in huis beginnen met onze werkzaamheden. We voeren gesprekken met procesverantwoordelijken, koppelen daaruit terug wat ons is opgevallen en we voeren de controlewaarnemingen uit op de geselecteerde posten. Tevens bestuderen we de overige opgevraagde documentatie, variërend van procesbeschrijvingen tot aan notulen van vergaderingen.

Hoofddoel van de interim-controle is het verkrijgen van inzicht in de (ontwikkelingen in de) opzet van de interne beheersing in het kader van de jaarrekeningcontrole. Vervolgens toetsen wij het bestaan en de werking van de relevante beheersmaatregelen, inclusief de beveiliging van de geautomatiseerde systemen en de dataveiligheid. Daarmee brengen we in kaart op welke onderdelen we kunnen steunen op de interne beheershandelingen, waar eventuele procesrisico's liggen en we signaleren eventuele risico's voor de strekking van de controleverklaring, bijvoorbeeld ten aanzien van rechtmatig inkopen.

De uitkomsten daarvan delen wij uiteraard met u. Wij doen in begrijpelijke taal verslag van onze controle, de procesbevindingen en adviezen. Het format waarin wij dat doen, mondeling, briefvorm, presentatievorm, met tabellen, stoplichten, kan wat ons betreft in onderling overleg nader worden bepaald. Als u een bepaalde voorkeur hebt, dan volgen wij die graag. Het gaat ons erom dat de uitkomsten bijdragen aan de organisatieontwikkeling, het zelfcontrolerend vermogen van uw organisatie en dat we ondersteunend zijn aan de controlerende rol van het algemeen bestuur.

In het **voorbereidingsgesprek** jaarrekeningcontrole lichten we toe wat we verwachten van de organisatie op het gebied van administratieve onderbouwing ervan, benoemen we eventuele wijzigingen die u moet doorvoeren als gevolg van wijzigingen in de verslaggevingsregels of aandachtspunten vanuit recente uitingen van de commissie en bespreken we eventuele waarderingsaspecten en schattingen, voor zover dit niet al aan de orde is geweest in of naar aanleiding van de interim-controle. In onze aanpak hebben we het zo vroeg mogelijk over onderwerpen die van belang zijn voor de strekking van de uiteindelijk af te geven controleverklaring.

De fase **jaarrekeningcontrole** spreekt voor zich. We controleren de concept jaarstukken, stellen vast dat de cijfers kloppen, dat presentatie en de toelichtingen voldoen aan de regels, dat het jaarverslag (voor zover van toepassing) de voorgeschreven onderwerpen bevat en niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening, en we beoordelen als "kritische vriend" de informatiewaarde van de stukken.

We sluiten de controle af met de controleverklaring en ons accountantsverslag. In dat verslag vindt u een toelichting op het controleproces, onze visie op de interne beheersing, bevindingen en adviezen uit de controle, visie op de ontwikkeling in vermogen en resultaat en de eventueel in de jaarrekeningen achtergebleven ongecorrigeerde controleverschillen.

In het **eindgesprek** bespreken we ons accountantsverslag. Door middel van dit verslag leggen we verantwoording af over de controle, geven we onze bevindingen en adviezen weer en uiteraard bevat dit verslag een evaluatie van fouten en onzekerheden en een toelichting op het oordeel. We gaan nader in op de speerpunten die ons zijn meegegeven. Tevens gaan we in op ons beeld ten aanzien van het voortgang van der organisatieontwikkeling en de interne beheersing, het risicomanagement, de vermogenspositie en andere financiële kengetallen. Vanzelfsprekend bevat het verslag de wettelijk voorgeschreven passages, onder andere over onafhankelijkheid, IT-systemen en fraudepreventie.

Periodiek overleg/natuurlijke adviesfunctie

Onze innovatieve aanpak zit met name in een stukje data-analyse waar mogelijk (bijvoorbeeld op het betalingsverkeer) en gerichte kritische deelwaarnemingen in plaats van "blinde" steekproeven. Dat vergroot de zekerheid dat we de juiste dingen zien en beperkt de belasting van uw organisatie.

De hiervoor beschreven werkwijze met de verschillende contactmomenten komt ook de natuurlijke adviesfunctie ten goede. Maar pas op: **Klankbordfunctie is tweezijdig!**

Een goede en effectieve samenwerking vraagt van twee kanten de bereidheid om daarin te investeren en elkaar aangesloten te houden. Daarbij verwachten we van De Marrekrite dat bestuur en organisatie ons aangesloten houden op het voorgenomen beleid, procesinrichting, AO/IB en andere zaken die u bezig houden en waarvan u een visie of ondersteuning van de accountant verwacht.

Uiteraard mag u van ons een proactieve houding verwachten ten aanzien van bevindingen in de controle, maar ook vanuit onze kennis van de branche en contacten in het land.

Aangezien onze werkwijze is gericht op betrouwbaarheid in procesgang en in prijs, hoeft u bij ons niet bang te zijn voor onverwachte extra facturering omdat er een keertje een extra vraag aan de accountant is gesteld, of als we een keertje extra langskomen om bij te praten.

3. Het team

Eshuis Accountants & Adviseurs heeft circa 50 professionals die zich bewust hebben gespecialiseerd in de dienstverlening aan decentrale overheden en maatschappelijke instellingen. De helft van deze mensen werkt vanuit de vestiging Groningen, het voormalige HZG. Zij hebben er bewust voor gekozen te werken voor een gespecialiseerd kantoor, met een schaalgrootte waar medewerkers zich kunnen en mogen ontwikkelen tot kritische professionals. Deze omgeving schept waarborgen voor continuïteit in het personeelsbestand.

Maar laten we ook heel eerlijk zijn. Accountancy blijft mensenwerk, en mensen maken soms hun eigen keuzes. Geen enkele organisatie, dus ook wij niet, kan 100% garanderen dat er nooit mensen vertrekken. Dus komt het erop aan het team en de werkwijze zodanig in te richten dat een onverhoopte wisseling niet onnodig belastend is voor onze opdrachtgevers. En zo werken wij dan ook.

Wij bieden u een kernteam aan van drie personen bestaande uit twee directeurs en een auditmanager. Erik Vriesen zal fungeren als eindverantwoordelijke directeur. Erik is bijna 25 jaar werkzaam als accountant en heeft ruime ervaring in de dienstverlening aan decentrale overheden, gemeenschappelijke regelingen en maatschappelijke instellingen. Hij is het eerste aanspreekpunt en stuurt het controleproces en de overige dienstverlening aan.

Erik Pot is de senior auditmanager die samen met Erik Vriesen de controles en het team aanstuurt. Erik Pot heeft ruim 30 jaar ervaring bij overheden, maatschappelijke instellingen en private ondernemingen.

Iets meer op de achtergrond opereert de tweede directeur, Sietse Hofsteenge. Sietse heeft ruim 30 jaar ervaring als accountant van zowel decentrale overheden, maatschappelijke instellingen, als private ondernemingen. Hij ondersteunt Erik Vriesen, kan fungeren als klankbord voor hem (collegiaal overleg) en kan hem indien nodig vervangen, zodat continuïteit en voortgang van werkzaamheden altijd zijn gegarandeerd.

We bieden u juist dit kernteam aan omdat hierin alle noodzakelijke competenties en ervaring vertegenwoordigd zijn. Alle drie kennen deze mensen de branche en de uitdagingen die er liggen in de controles op de jaarstukken. Dat zal uiteraard ook gelden voor de in te zetten assistenten.

Naast kennis van de wet- en regelgeving, verschillende stelsels aan verslaggevingsregels en consolidatie, is in dit team ook de relevante fiscale kennis aanwezig, kennis van risicomanagement, kostprijsystemen, governance, verbijzonderde interne controle, financiering en IT. En naast gevoel voor compliance zijn ook creativiteit, gevoel voor samenwerken en bestuurlijke sensitiviteit in het team aanwezig. Daarmee staat er een team waarmee zowel een adequate controle als het meedenken vanuit de natuurlijke adviesfunctie en het versterken van het zelfcontrolerend vermogen, geborgd zijn.

4. De prijs

Accountancy is mensenwerk en dus is de tijdsbesteding de basis voor de prijs die we voor onze dienstverlening in rekening moeten brengen. Daarbij houden we rekening met de eisen die gelden voor gemeenschappelijke regelingen en de standaarden van onze beroepsorganisatie.

We nemen ook onze ervaring mee, dat het inherent is aan de uitvoering van controlewerkzaamheden dat er soms discussie is over het verloop van processen, dan wel over posten in de jaarrekening. En kan zomaar gebeuren dat vanuit de organisatie zelf, dan wel vanuit de accountantscontrole, er correctievoorstellen komen op de eerste versie van de jaarstukken.

Het kan ook zomaar zijn dat een post, bijvoorbeeld een voorziening, een keertje wat meer tijd kost dan normaal omdat zich een complexe situatie voordoet, bijvoorbeeld als gevolg van een reorganisatie of anderszins een voorgenomen beëindiging van dienstverbanden. Daarbij is niet ondenkbaar dat de accountant ook wordt gevraagd om mee te denken vanuit zijn adviserende rol, bijvoorbeeld om te borgen dat te maken afspraken binnen de kaders van de WNT blijven.

Wij vinden dat de tijd die de accountant aan dit soort posten moet besteden inherent is aan de rol en functie die we op ons hebben genomen en daarmee onderdeel moet zijn van de prijs. Dat betekent dat we op grond van onze ervaring in de branche een realistische inschatting maken van de te besteden tijd en daar dan ook voor staan. Dat wil zeggen dat de prijs die wij u aanbieden inderdaad vast is.

Wij schatten in dat de werkzaamheden we nodig hebben voor de jaarrekeningcontroles bij De Marrekrite inclusief de natuurlijke adviesfunctie die daar onderdeel van is, een tijdsbesteding vragen van ongeveer 100 uur. Tegen een gemiddeld uurtarief van € 125 komen wij dan op een prijs van € 12.500, exclusief btw, maar verder all-in. Jaarlijks indexeren wij deze prijs. Wij stellen voor jaarlijks hiervoor de consumentenprijsindex van juni van te hanteren.

De uurtarieven die we hanteren zijn als volgt (exclusief btw):

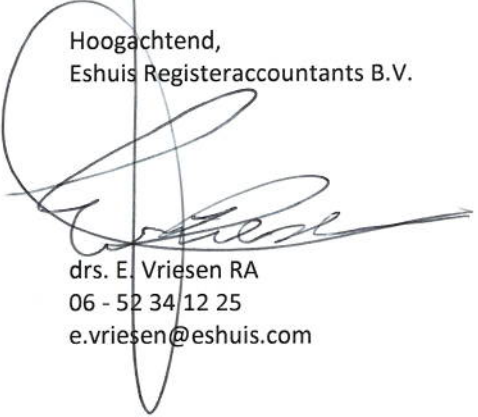
Functie	Tarief
Directeur	€ 190
Manager / Controleleider	€ 130
Assistent	€ 90

Het credo 'soms zit het mee en soms zit het tegen' geldt ook voor accountants. Perfecte oplevering bestaat misschien maar we komen het niet vaak tegen. Maar door realistisch te calculeren maken we waar dat bij ons een prijsafpraak ook een prijsafpraak is. Meerwerk is bij ons niet aan de orde. Natuurlijk kunt u ons vragen om extra werkzaamheden te doen bijvoorbeeld rondom subsidieafrekeningen, maar daar maken we dan een separate afspraak over. We hanteren daarbij de hiervoor vermelde uurtarieven.

5. Afsluiting

Het is ons een genoegen u deze aanbieding te mogen doen. Uw reactie zien we met belangstelling tegemoet. We zijn graag bereid onze aanbieding mondeling toe te lichten en uw eventuele vragen te beantwoorden.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. E. Vriesen RA
06 - 52 34 12 25
e.vriesen@eshuis.com